

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s prilogama „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom posiljana:

vse leto gld. 4:40,
pol leta 2:20,
četr leta 1:10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je veja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročino znižam očakovanje po upravnosti.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dñih ob enem z naročnimi (in par) „Slovenski stevilkami“

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 stranij. Kadarkje v petek praznik, izdejajo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „postanje“ v skladu z zbirstveno peti-vrsti.

8 kr. za postanje v skladu z zbirstveno peti-vrsti.

7 kr. za postanje v skladu z zbirstveno peti-vrsti.

6 kr. za postanje v skladu z zbirstveno peti-vrsti.

Večkrat — pa pogosto. Za veče črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunske ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenču nasproti vel. vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Falda po 8 kr.

Dopisi posiljajo naj se uredništvo, načrni in reklamejo pa upravnosti „Soča“. — Neplačanih pism uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnost je v Marziničevi hiši, Via del Mercato n. 12, II.

Govor poslanca dr. Gregorca

v državnem zbornu dné 27. mal. travna 1894.

(Konec)

Zdaj se obrnjem k dvojezičnim solam. Ti-tih je bilo na Koroškem po starem němčini 93, zdaj jih je 84. Ko bi bile te sole res dvojezične, bili bi Slovenci zadovoljni, tako so meni pisali koroški Slovenci sami. V te sole hodi 10,188 otrok, in koroški Slovenci bi bili zadovoljni, ko bi bile te sole tako uravnavane, da bi bili učni jezik slovenski, nemščina pa bi se kot učni predmet učila od tretjega leta naprej in sicer po pedagogično pametnemu načinu. Tako bi bilo prav in postavam primerno, in Slovenci bi bili s takimi solami zadovoljni; otroci bi se res vesel natičili in zraven se nemščine več in lože kot zdaj. Pa takih pametnih sol koroškim Slovencem nočejo dati. (Post. Ghon: Slovenske občine jih same nočejo.) Da jih hotejo, to pribajo njih prošnje. (Post. Ghon: Počnjo ravno nasprotno pribajo. O tem bami že se govoril.) Deželni solski svet je sole tako urenil, da se rabi slovenščina v prvem in drugem letu, ko so otroci šest in sedem let stari, od tretjega leta naprej je pa vse nemško. Te sole imajo tedaj samo v najnižjem razredu dvojezično lice, v viših razredih so pa tisto nemške. Tudi takaj, mislim, bi moralo němo ministerstvo vmes poseči in pomagati; saj nai mora vendar na tem ležeti biti, da se tudi slovenski otroci na Koroškem vsega tega naučijo, kar veleva državna solska postava. Pri sedanjem uredbi teh dvojezičnih sol to ni mogoče, kar takoj dokazem. V prvem razredu teh so se rabi Prešernov abecednik. Ta ima na 46 straneh slovenske črke in slovensko branje, od strani 48 do 102 nemške črke za pisavo in za tisk, od strani 105 do 160 pa 16 slovensko-nemških, 13 slovenskih in 25 nemških beril. Iz tega sledi, da se morajo otroci v nežni mladosti, komaj šest do sedem let stari, v dveh jezikih nakrat brati natiči. V teh dveh letih se morajo otroci naučiti treh abeced: slovenskih črk, nemških črk za tisk in nemških črk za pisavo. V teh treh abecedah se morajo otroci na enkrat brati naučiti in zraven se toliko nemščine, da od tretjega leta naprej, komaj osem let stari, že razumejo nemške manke svojega učitelja. Kaj takega ni mogoče. Vredno bi morali endže delati in otroci bi morali biti čudovitno nadarjeni.

O teh nezgodnih solski razmerah se je do leta 1890, nekajkrat tožilo v deželnem zbornu koroškem, pa tudi v tej visoki zbornici. Pa vse je bilo zastopljeno. Še le 1890. leta je dobil koroški deželni solski svet od učne uprave povelje, naj pregleda in popravi staru učni načrt. Izdelal se je nov učni načrt in temu je bil dodan učni načrt za slovenščino na dvojezičnih solah. Rekel se je, da je bila to pridobitev za koroške Slovence, pa to ni res. Slovenski jezik je sicer prišel v něm načrt, kar prej ni bilo. Sicer pa to ni prineslo pomoči, stvar se je le še bolj zamotala in shujšala. To tem načrtu bi se inača slovenščina učiti po tri ure na teden kot učni predmet. Te ure so pa navadno preložili na koniec; v soli ostali pa morajo pri slovenskih urah le tisti otroci, katerih starši tega niso oprostili. Gospoda moja? Ta naredba začrpana slovenskih ur je nova krivica, novo razumljenje za koroške Slovence, ker se slovenščina dopušča samo kot učni predmet in se zaničljivo poriva v zadnjo uro pouka. Po vsem omikanem svetu je materni jezik němčin jezik ter podlaga in središče vse odgoje, le na Koroškem in le za slovenske otroke to ne velja! Sicer pa naklada ta nova uredba otrokom pretežko breme. Dovolite mi, da nastejem, kaj se zahteva od otrok v 2. in 3. oddelku (bere):

„II. Oddelek (3. in 4. solsko leto):

a) Branje: pravilno branje: razlaganje besed in stavkov; ponavljanje tega, kar se je bralo, na pamet (iz glave), polagoma tudi z drugimi besedami: učenje na pamet raznih beril v vezani in nevezani besedi ter njih deklamovanje.

b) Jezikovne vaje: prepisovanje in zapisovanje besed in stavkov s posebnim oživom na delitev zlogov in na rabo velikih črk; spoznavanje in razločevanje samostavnikov, pridevnikov, glagolov in osebnih zajmen, spola, stvari in časov pri glagolih; pismene slovenske vaje: pripovedovanje in zapisovanje krajiških dogodev iz prebranih beril.

III. Oddelek (5., 6., 7., 8. solsko leto):

a) Branje: gladko in razločno branje tiskanih in pisanih beril, razlagati besed in stavkov, ponavljanje tega, kar se je bralo, na pamet (iz glave); pričenje in deklamovanje primačnih beril.

b) Jezikovne vaje: nadaljevanje in dopolnjevanje nauka o besednih oblikah; sestavljanje besed; pismene slovenske vaje; poski, pripovedke, občina in kopirjska pisma in računi.

To je prav 6-to gradivo, kterega se nemški otroci učijo skozi dvanaest ur na teden v svojem nemškem jeziku; slovenski otroci pa se morajo tega učiti tudi skozi 12 ur, pa v (tujem) nemškem jeziku, in vsega tega naj bi se naučili tudi v slovenskem jeziku, pa v treh urah na teden, in to se v skrajnih urah tma vogli ali pri koncu pouka, ko so že utrujeni! Gospodje, to je nemogoče; človek bi kar ubeažal, in res otroci kar kumpa proč bežijo. To pa je menda deželnemu solskemu svetu ravno prav, kajti on je po eni strani te slovenske ure proglašil za obvezne (obligatne), po drugi strani je pa spet dovolil, da se smejo otroci tega pouka spet oprostiti, ako starši tako želijo. Vsled tega je 49 takih dvojezičnih sol, na katerih so se te slovenske ure čisto opustile (čujte! čujte!), le v 30 solah so še, in sicer jih obiskuje 1839 od 10,188 slovenskih otrok, 8349 otrok pa boži iz teh ur, ker njih starši rajuši vidijo, da so otroci takega nepedagogičnega mučenja oprosteni. Pri takih razmerah je umiljivo, da koroški Slovenci od deželnega solskega sveta nobenega ozira in nobene pravice vse ne pričakajo, temveč se vedno gosteje s prošnjami obračajo do němčega ministerstva. Leta 1891. je sedanji minister Gantsch dobil 33 takih prošnj. Glasile so se vse enako, namreč naj se za slovenske otroke vpletje slovenski učni jezik, nemščina naj se pa kot predmet uči od 3. leta naprej. Minister Gantsch je bil nad tem zelo nevoljen in je to pokazal s svojim govorom v tej visoki zbornici. Rekel je, da se take prošnje kujejo po načrtu. To je bila čudna beseda v ministrovih ustik, kajti on bi bil moral vedeti ali bi bil od nas poslanec lahko zvedel, da so se koroški Slovenci po načrtu ponemčevali, zato se morajo tudi po načrtu braniti. Sicer pa je le eno samo prošnjo ugodno rešil, in tako so koroški Slovenci po dolgem času dobiti spet svojo prvo slovensko solo v Št. Jakobu v Rožni dolini. (Post. Ghon: Občina je zdaj pa spet za nemško solo prosila.) Pa kako se je ta prošnja skovala? To je drugo vprašanje. (Post. Ghon: Hodite po deželi in prašajte župane.) Dr. Gregorec: Minister je le eno prošnjo ugodno rešil, vse druge je postal pa deželnemu solskemu svetu, naj tisti o njih bolj natančno poizveduje in jih reši. To me spominja one basni o ovc, volku in levu. Ovea je volka pri kralju levu tožila, lev je pa celo pravdo volku v razsodbo prepustil. Prej ko se je deželni solski svet k razsodbi o teh prošnjah spravil, so je povelje med ljudstvo, naj prizneci nemske sole nabirajo podpisov

zoper te slovenske prošnje. Če je tedaj iz kakega kraja prišla v Celovec kaka profi-prošnja, se je slovenska prošnja listega kraja precej odibila. (Post. Ghon: Kje so se pa te protiprošnje spisale? Ali pri občinah?) Post. dr. Gregorec: v Celovcu. (Post. Ghon: Pri občini.) Predsednik: „Prosim, ne govorite vmes, gospod Ghon.“ Post. dr. Gregorec: Tiste prošnje pa, zoper ktere niso mogli dobiti protiprošnje, postajo ležati in jih ne rešijo. (Post. Ghon: Nobena ni nerešena?) Post. dr. Gregorec: Nekaj jih je pa vendar. (Post. Ghon: Ni res, vse so rešene.) Post. dr. Gregorec: Tako se nadaljuje solski boj na Koroškem, in jaz se le čudim deželnemu solskemu svetu tako na sred prirasli, to ni mič endnega, kajti bolj gotovo se slovenski ponk ne more zabraniti z ničem, kakor s tem, da se v slovenske sole postavijo trdi Nemci za učitelje. Če učitelj slovensko ne zna, je slovenskega ponka seveda konec. Nasprotino je pa endno, kaka potuha se daje nemškim učiteljem in takim Slovencem, ki se dajo porabiti kot odpadniki. Takim je vse dovoljeno. Povem naj zgled, pa brez imena. Neki solar v Globasnici je dobil s posredovanjem učitelja od nemškega surferjave blaže. (Dr. Ferjančič: Kaj je dobil?) Dr. Gregorec: Blaže. (Glasen smeh.) Solarja so vzel v dvojezično solo. Ker pa od veliko noči v slovensko solo hodi, tiral je učitelj že večkrat blaže nazaj (smeh) in zagrozil je dečku, da mu blaže s telesa dol si strga, če jih ne prinese nazaj. (Smeh.) Ta solar ima pa samo to blaže, in mati mu brž drugih ne more kupiti, in tako si ni upal v solo priti, da bi mu učitelj blaže ne vzel, in bi moral deček potem v sami snajci domov ili med smehom svojih sončenec. (Smeh.) Če se učitelj preti otrokom tako obnasa, s tem jih že ne izomika ampak poljuša. Tako pisejo kmetje v svoji pritožbi na okrajin solski svet v Velikovcu. (Post. Ghon: Tega ni kmet pisal.) — Post. dr. Ferjančič: To je vse eno, kdo je reč zapisal, gde je na vsak način, če se učitelj tako obnasa. — Post. dr. Fuks: Če je res! — Post. Ghon: Pokažite mi pismo! — Post. dr. Gregorec: Tukaj imate, pa poglejte!

Predsednik: Prosim, gospodje, ne motite govornika!

Post. dr. Gregorec (nadaljuje): Neki drugi učitelj, ki je bil sicer deželnemu solskemu svetu vedno pokoren, vendar ni vse dosegel, kar je željal. Gobanc se včasih gluško naredi, in tako učitelju ni ustregel. In kaj je učitelj naredil? V svoji jezi si je kupil revolver in peljal se je v Celovec, da bi Gobancu, deželnemu solskemu nadzorniku, ustrelil. Namena se je pa že prej brzojavno v Celovec naznamila in se ni mogla izvršiti, in tako se je zaprečilo ludodelstvo. Učitelju so orožje vzeli, pa čudno je to, namesto da bi ga izročili sodniji ali pa blaznici (noršnici), peljali so ga pred deželnega predsednika, kjer ga je na njegovo mesto nazaj poslal. Še le čez nekaj mesecev so ga, kakor sem zvedel, zaprl, in menda ga spoznajo za zblaznelega.

Najbolj pa se je svet začudil, — in takoj mi je bilo dovoljeno, ime naznanih — ko je bil učitelj Hugo Moro imenovan za okr. solskega nadzornika v Št. Močjurju, in ko se mu je tudi dovolilo, tam ustanoviti otroški solski vrtec. Ta mož se je pri deželnem predsedniku in pri deželnem solskem nadzorniku zelo prikupil in sicer s svojo pesmijo, kler je zložil za nemški „parteitag“, ki je zboroval dné 13. listopada 1892. V tej pesmi primerja koroške Slovence z zmajem, ki je v davnih časih blizu Celovca strasil in ljudi žrl, pa so ga potem ubili. Če se torej koroški Slovenci s svojimi poslednjimi močmi vojskujejo za svojo narodnost, to ne ugaja temu učitelju in izgojovatelju, in on v tej pesmi koroške Nemce kliče na boj zoper Slovence, maj te svoje deželne rojake pobijejo in uničijo. V pesmi se namreč here:

„Zdi se, da boče strupeni zmaj zoper naraščati v koroški deželi. Treba je pokončati tega zmaja, ki spet narašča; Korošec ga mora streli, veste, streli ga je treba, prej ko velik zraste“. (Čujte! čujte!)

Ta zagrizeni nasprotnik Slovencev je postal okrajin solski nadzornik! Gospodje, kaj si morejo koroški Slovenci pri tem misliti?

Oni si ne morejo drazega misliti, kakor da so šolske oblasti in deželni predsednik prav tako misli, da je treba koroske Slovence streljati in pekončati. V takih uradnikih pač slovensko ljudstvo ne more spoznati vrednih zastopnikov državne oblasti in svetlega cesarja (dobro!), kajti to lahko rečem, da svili cesar ne želi Slovencev streljati in pokončati. (Ploskanje. — Posl. Ghon. To ni bilo pisano zoper koroske Slovence, ampak zoper tuje hujšače.) Dr. Gregorec: Toliko nemško tudi mi znamo, da vemo, kaj take besede pomenijo. (Predsednik: Prosim ne motiti govornika).

Dr. Gregorec (nadaljuje): Dokler bo deželni šolski svet tak, kakoršen je zdaj, dokler mu bo na čelu stal sedanji deželni predsednik, tako dolgo Slovenci ne morejo zaupanja imeti, da bi na Koroškem našli pravico. Zato predložim resolucijo, kajti v tej redi nam more pomagati le visoko učeno ministerstvo. Resolucija se glasi (bere):

Visoka vlada se pozivlja, naj javne šolske šole na Koroškem, v ktere zahajajo slovenski otroci, uredi v smislu čl. 19. drž. osn. postav z dné 21. grudna 1867. in v ta namen naj:

1. sedanjih 84 „utrakviščnih“ sol tako preosnuje, da bodo v resnici dvoježične, da bo namreč slovenščina učni jezik v vseh razredih, nemščina pa se učila kot učni predmet od tretjega leta naprej, pa le v taki meri in taki obliki, kakor to dopuščajo zdravi pedagoščni okziri;

2. sedanjih 24 čisto nemških sol v vseh slovenskih krajih pa naj razdeli vsako v dva razreda, nemškega in slovenskega, da bo 1316 nemških otrok zahajalo v nemske, 3111 slovenskih otrok pa v slovenske razrede; na slovenskih razredih naj se pouk tako uredi, kakor na zgornj imenovanih dvoježičnih šolah;

3. učiteljska pripravnica v Celovcu naj se tako uredi, da bo iz nje prihajalo dovoljno število slovenščine popolnem zmožnih učiteljev;

4. za okrajne in deželne šolske nadzornike cez slovenske šole naj se postavljajo le taki možje, ki v narodnih vprašanjih nepristransko in pravično mislijo*. (Dobro-klici.)

Nazadnje bi še z gospodom posl. Ghonom rad spregovoril pa besed. (Smeh.) On je do zdaj včasih v tej zbornici prav hudo govoril zoper nas slovenske poslance. Pa on ni tako hud, kakor se dela (Smeh.) Ravno narobe. Jaz moram priznati, da se je on edvoditno poboljšal. (Glasen smeh.) Želel bi le, da bi on pri tej misli ostal, in da bi to koroškim Slovencem kaj koristilo. Bil je namreč tako dober, da je s svojim tovaršem Kirschnerjem prisel na 21. „bauerntag“, ki je zboroval na Ledenicah. Tam je govoril sledeče besede (bere):

„Mi koroški zastopniki ne želimo družega, kakor da naj se otroci slovenskih staršev v šolah najprej dobro naučijo svojega slovenskega maternega jezika (enjte! čujte!), zraven pa naj se naučijo tudi nemščine, ki jim je neobhodno potrebna.“

To je prav lepo rečeno, in jaz sem mu za te besede prav hvaležen. To je namreč isto, kar Slovenci sami že davno želijo. Zdaj morate pa Slovencem dati tudi potrebne pomočke, da se tega nauči, ti pomočki pa so: slovenski učni jezik, slovenske šolske bukve, slovenščine zmožni učitelji in pravični šolski nadzorniki, potem se ta namen doseže. Slovenski otroci se cibro nauči slovenščine in nemščine, kakor je na Koroškem potrebno.

Gospod poslanec je nadalje rekel (bere): „Zato med nami ne smemo trpeti nepotrebrega boja in prepira. (Dobro!) Med nami naj bo mir!“

To želijo tudi Slovenci. Ta mir se tudi lahko precej naredi. Držite se samo ene besede, in ta se imenuje: pravica! Pa tudi učna uprava mora pravična biti, če hoče šolski prepir odpraviti; ona mora dobrote čl. 19 drž. osn. postav deliti med vse narode; s pravičnostjo pride tudi mir. (Živo ploskanje. Mnogi poslanci stisnjejo govorniku roko.)

(Ker je dr. Gregorjeva resolucija našla dovolj podporo, izročila se je proračunskemu odseku.)

zaupnici; prav tako je pa tudi že z grofom Hohenwartom. Tudi njegova zvezda že zahaja in te zaupnice imajo namen, obdržati ga se nekaj časa na političnem površju. Ne ve se pa, koliko časa to še pojde. Ali to se že vidi, da grof nima dosti kavalirske časti v sebi, sicer bi ne iskal takih umetnih sredstev, da se obdrži. Grof že mora vedeti, zakaj to dela, kakor je dobro vedel, zakaj je popustil svoja konservativna načela in se zvezal z liberalci.

Najprej so mu gorenjski volile izrekli zaupnico, na nezavojnico, katero mu je bilo poprej izreklo mnogo volilcev radovljiskega kraja. Ta zaupnica je bilo delo kranjske konservativne stranke. Drugo zaupnico so izrekli poslanici v Hohenwartovem klubu svojemu vodju, ko so se poprej bili že njimi malo sporekli zaradi valutnega uprašanja. O tej komediji je „Soca“ že poročala. Zadnjo zaupnico pa je dobil visokorodni grof v petek teden zoper v svojem klubu.

Dunajski krščansko-socijalni list „Reichspost“ je bil sproščil uprašanje, more li grof Hohenwart ostati še vodja konservativnemu klubu, ko je začel tirati liberalno politiko in je zlasti v valutnem vprašanju zavzel stališče, katero se ne vjem prav s konservativno politiko. Začele so na to temu listu prihajati razne za Hohenwarta ne baš laskave izjave, ki so očitno kazale, da s priljubljenostjo grofa Hohenwarta že gre h koncu. Konservativnu klubu se je zdelel unesno, zoper potegniti se za grofa Hohenwarta.

Tukaj pa moramo omeniti, da dunajski protisemitski list v tej stvari ni popolnoma pravilno postopal. Konservativci so posebna stranka in krščanski socialisti zoper posebna in teorej čisto naravno, da krščanski socialisti nič niso, koga imajo konservativni poslanici za svojega načelnika. To pravico že jim moramo pustiti, da si izbirajo načelnika po svoji volji, kateri ugaja njih nazorno. Če konservativni klub še dalje trpi Hohenwarta za svojega načelnika, je to le znamenje, da se klub ujema z njegovimi načeli. Gospodje, ki se niso strinjali z njim, so klubu že obrnili hrbel. Uprašanje mora se torej vse drugače zastaviti. Upraša se le, če člani Hohenwartovega kluba morejo še nadalje zastopati konservativne volilce, ko so nastopili liberalno politiko pod Hohenwartovim vodstvom, se li njih sedanje postopanje strinja z njih programom, z njih oblubljenimi pri volitvah. Akejja se pa mora začeti proti vsem poslancem konservativnega kluba brez razlike, ne pa le proti grofu Hohenwartu. Vsi se ujemajo z njegovim politikom, zato so pa tudi vse vzajemno za njega odgovorni. Grof Hohenwart postopa le tako, kakor klub želi. Tista mala nasprotja, ki se v klubu včasih pokažejo, so le bolj navidezna, da se z njimi slep volilci, ki seveda niso še tako daleč napredovali, da bi mogli spoznati, da bi liberalna politika, katero so takó dolgo vse konservativni listi pobijali s ceppem, nakrat bila postala jedino izveličavna za Avstrijo in njene narode. Pripoto ljudstvo ne more tako hitro menjati svojega prepričanja, kakor njegovi zastopniki. Zato pa se smemo misliti, da tisti poslanci, ki v Hohenwartovem klubu včasih malo ugovarjajo sedanji koalični politiki, kaj drugače misijo, nego grof Hohenwart. (Nekaj jih je vendar! Uredn.) Ozirati se morajo le nekoliko na svoje volilce. Ko bi se s klubovo politiko ne strinjali, bi pač že davno bili izstopili iz kluba.

V petek teden je konservativni klub imel sejo in se posvetoval na tej zaupnici. Predlagal jo je poslanec kanonik Karlov. Zagovarjali so pa Deym, Klun in Lupne. Natanečne ne bodoemo razpravljali teh govorov, ker kaj posebnega itak niso povedali. Najbolj se je nanduševal za grofa Hohenwarta gospod kanonik Klem, ki pa pri tem niti z resnico ni bil prav natančen. Omenjam je tudi znane nezaupnice in zaupnice grofa Hohenwarta. Pri tem je pa trdil, da je nezaupnico podpiralo deset volilcev, dočim je celo „Slovenec“ priznal, da jo je podpisalo 12 volilnih mož, in da so drugi podpisanci razum dveh ali k večjemu treh vsi volili že ob Hohenwartovi volitvi.

Sveda gospod Klun je modro zamolčal, da so Hohenwartovo nezaupnico podpali največ župani in občinski starši, oziroma občiniki, torej možje, kateri so zaupniki gorenjskih občin. Sicer je pa gospod poslanec tudi majno prezirljivo govoril o časnikih pisacih, kar se je pa nam vsem čudno zdejo, ker če se prav spominjam, je gospod kanonik tisti senklevski kapelan, kateri je pred 20 leti začel svojo politično kariero pri časniki. Če se motimo, bodite, gospod urednik prepričani, da Vam gospod državni poslanec poslije popravek, ali pa Vas toži zaradi razdaljenja časti, ker smo ga uvrstili med časnarske pisače. Sicer pa moramo tudi povedati, da smo to, kar je g. Klun govoril, posneli po dunajskem konservativnem listu in mislimo, da je resnično, ker list do sedaj kakega popravka ni objavil.

Pa povrnimo se k Hohenwartovi gorenjski zaupnici, oziroma nezaupnici. Podpisani na nezaupnici pač daje nekaj drugega posebno veljavno. „Slovenec“ je namreč objavil objektivno najnovješo novico v Hohenwartovem klubu, potem pa pristavlja: „...kakor tudi popolno objektivno konstatujemo, da se je, po došlih nam sporocilih, zaupanje do grofa Hohenwarta po glasovanju o valutnih predlogih zelo ohladilo pri strogo konservativnih gorenjskih volilcih.“

Kdor je kolikaj politično razsoden, je moral vedeti, da bode grof Hohenwart moral pomagati, da se nadaljuje valutna reforma v korist velikih kapitalistov. To je le neobhodna in logična posledica sklenjene koalicije. Prav takó, kakor že danes z matematičko gotovostjo lahko rečemo, da se davčna reforma, reforma obrtnega reda in pa zagoni o organizaciji kmelskega stanu rešijo pod koalicijo na način, da nizjum in srednjem stanovom ne bodo nič koristili, ampak le velikemu kapitalu. Če gorenjski konservativni volilci vsega tega niso vedeli, je to pač le slab dokaz njih politične razsodnosti. Uprasati se moramo, kateri podpisni so več vredni, ali podpisni volilci, ki niso mogli presoditi, kateri nas vede sedanja politika, ali pa podpisni mož, ki so v začetku koalicije z vso jasnostjo spoznali njene pogubne posledice in se jih skušali upreli. Sicer je pač grof Hohenwart mislil na svoje volilce, ko je pri valutni reformi izrekli, da ljudstvo takih stvari ne razume. Prav res, malo razsodnosti se more pripisati konservativnim volilcem, ki so grofu Hohenwartu poslali zaupnico, ko je malo poprej govoril v državnem zboru, da se mora varovali posej sedanjih strank, ali z drugim besedami in bolj jasno povedano, da se mora gledati, da kdaj konservativci v državnem zboru trdne večine ne dobe.

Ta zaupnica grofa Hohenwarta, s katero je grofu sporočila posebna deputacija, v kateri je bil tudi Slovenec Šuklje, nam kaže, da je vse klub Hohenwartov solidaren, da ne gre delati kakega razločka med politiko grofa Hohenwarta, kneza Schwarzenberga, gospoda Vošnjaka ali Povšeta. S tem je hotel povedati, da se mora varovali posej sedanjih strank, ali z drugim besedami in bolj jasno povedano, da se mora gledati, da kdaj konservativci v državnem zboru trdne večine ne dobe.

Ta zaupnica grofa Hohenwarta, s katero je grofu sporočila posebna deputacija,

v kateri je bil tudi Slovenec Šuklje, nam kaže, da je vse klub Hohenwartov solidaren, da ne gre delati kakega razločka med politiko grofa Hohenwarta, kneza Schwarzenberga, gospoda Vošnjaka ali Povšeta. S tem je hotel povedati, da se mora varovali posej sedanjih strank, ali z drugim besedami in bolj jasno povedano, da se mora gledati, da kdaj konservativci v državnem zboru trdne večine ne dobe.

Ko bi se grofov postopanje popolnoma ne vjemalo z unenjem vseh klubovih članov, bi taká zaupnica ne bila mogoča. Stvar je sedaj jasna in potem se pa mi popolnoma ujemamo z gospodom Klunom, da imajo o tem govoriti volilci. Na volilcih je sedaj, da se jasno izreklo, je li jih po volji, da jih zastopajo možje, ki so najboljši prijatelji liberalcev in pospeševalci liberalne velikokapitalistične politike. Naša dolžnost je jedino le, da volilce opozarimo, da naj se ne dajo begati s tem, da je prejšnja vlad začela urejanje valute in le sedaj nje delo nadaljuje. Tukaj ne gre za to, da se valuta uredi, to bi se tako ali tako bilo moralno zgoditi, marve gre za to, ali naj se stvar vrši tako, da bodo v koristi velikih kapitalistov, ali pa tako, da bodo korist imela le država. Poslednje je hotel Steinbach, zato so ga pa vrgli zastopniki velikega kapitala. Sedanji finančni minister se je pa stvari tako lotil, da bodo židovski bogatinci.

Nadejamo se, da g. kanonik Klun, ki se je tako skliceval na volilce, kmalu skliče shod volilcev in jim poroča o svojem delovanju, da poizvede, kako sodijo o sedanjih konservativnih politiki. Kadar se to zgoditi, bodoen „Soci“ vestno poročali. Upamo pa tudi, da vse zaupnice ne bodo mogle rešiti grofa Hohenwarta in njegove politike. Volilna reforma se ne bude dača odlasati, in kadar pride na vrsto, se podere umetno zgrajeno poslopje koalične politike, pa tudi prehvalstvo se vzbudi in konservativem resno zakliče: „Tako ne more iti dalje!“

Solkanska čuvaja pred sodiščem.

V obeh izdajah zadnje številke smo obkratkem poročali o kazenski obravnavi proti občinska čuvajem Zavrtanku in Erzetiču, katera je drž. pravništvo tožilo radi krivega pričanja pri uvodni preiskavi v znani zadavi zloglasnega „napada“ na star Goričan.

Ker so se vsi razlogi, ki govorijo za čuvajo ali proti njima, ponovili v govorih zavrtanskega in javnega tožitelja, opustimo obširnejše poročilo o zaslišavanju prič.

Popoldne je obravnavata pričela ob 4. Preiskovalni sodnik Musina je postal predsedniku dopis, s katerim ga prosi, naj bi se prečital neki članek v „Soci“ od lanskega avgusta o solkanskem „napadu“, češ, da bi utegnil imeti v tej zadevi nekaj veljavne. Članek se prečita, a sodniki se pogledujejo, čes, „kakó pa pride ta Pilat v naš Credo.“

Besedo dobi zastopnik državnega pravnika g. Zörrer, glavne misli njegovega govorja so te:

V razlogih občinske je označeno bitstvo Zavrtankovega in Erzetičevega pričanja, katero smatra drž. pravništvo kot krivo, nameč, da sta med vožnjo v Solkanu zadebla okoli 11³/4 zvečer pri starosti 4 do 5 oseb črno oblečenih s cilindri. Zavrtanek je pa obdolžen še drugega krivega pričanja, da od Fona do Solkana razun Komavljija sta srečali nikogar.

Ce vse okoliščine dobro pretehtamo, pridemo do zaključka, da zatoženca sta namenoma krivo pričala. Zavrtanek je svak Breceljn*, Erzetič je pač pred tem, da je preiskovalna sodnica Musini privil také: „Srečali sem staro srečo v solkanski občini, ki so sle proti Gorici“. To je polem prislo v laški zapisnik: „Srečali sem 4 drž. v Zavrtanku v črni oblači s cilindri“. Kdo imá prav, ali Erzetič ali zapisnik, je po razsodbi sodnega dvora rešeno uprašanje, nameč, kar je v zapisniku, je neoporečna resnica. V sledi tega bodimo oprežni. Glej o tem na drugem mestu.

Zatoženca sta vedela, da sta Komavli in Brecelj na sumu. Toda Brecelj je svak občinska županija, Komavli je pa brat učitelja, ki ima za ženo sestro županovo. (Glej današnjo poslanico solkanskega župana g. Ant. Mozelča. Op. uredn.) Zato je tudi Erzetič hotel odvriti od teh dveh ves sum kake sodeležbe pri napadu. Evo uzrok krivemu pričanju.

Zatož. Erzetič je trdil, kakor stoji v zapisku, da nadaljuje valutna reforma v korist velikih kapitalistov. To je le neobhodna in logična posledica sklenjene koalicije. Prav takó, kakor že danes z matematičko gotovostjo lahko rečemo, da se davčna reforma, reforma obrtnega reda in pa zagoni o organizaciji kmelskega stanu rešijo pod koalicijo na način, da nizjum in srednjem stanovom ne bodo nič koristili, ampak le velikemu kapitalu. Če gorenjski konservativni volilci vsega tega niso vedeli, je to pač le slab dokaz njih politične razsodnosti. Uprasati se moramo, kateri podpisni so več vredni, ali podpisni volilci, ki niso mogli presoditi, kateri nas vede sedanja politika, ali pa podpisni mož, ki so v začetku koalicije z vso jasnostjo spoznali njene pogubne posledice in se jih skušali upreli. Sicer je pač grof Hohenwart mislil na svoje volilce, ko je pri valutni reformi izrekli, da ljudstvo takih stvari ne razume.

Zatoženca danes sicer ne priznata, da sta takó pričala, kakor je v zapisku, Erzetič pravi danes, da ne ve, ali so one staro osebe imela črno oblačo in cilindre.** Toda g. Musina je „in pieno possesso della lingua slovena“ (tima popolnoma v občini slovenski jezik ***); on je starej zatoženca dobro razume in je v sledi tega njiju izpovedi tudi prav napisal. — Zavrtanek je dejal pri preiskavi, da je na vozlu videl med Černetom in staro posto 5 Goricanov s cilindri. Danes pa pravi, da se sploh nica spominja. Izjave, ki so zapisane v zapisku, je treba starej doslovno vzeti za resnico.

Na to preide k dokazovanju, da občinsku časnu ni moglo biti v Solkanu niti takih oseb, kakor danes trdita občinska. Omenja pričanja raznih prešlišanih prič, ki so po priči v istem času šle od Gorice v Solkan, a takih 4 oseb niso srečale nikjer. Občinska sta sama priznala, da občinsku časnu so bile zapre vse gostilne, starej takih gospodskih oseb ni moglo več biti v Solkanu.

Predide zo et na Komavljija in Breceljna in dokazuje, kakó opravčen da je sum o njiju skrivdi pri „napadu“, a nača zatožen

tega tirati pred sodišče?! Gotovo je, da če eno in isto zadevo opazuje sto oseb, vsaka bo nekaj drugače slikala, zlasti po daljšem času.

Na to preide k zaslšanim pričam in jih razdeli v tri vrste. V prvi vrsti so Miha Hlede, Doljak in njegova ljubica; v drugi Viola, Zavrtanek, v tretji Cej in Luka Hlede. — Ponovni obkratkem njih pričevanje.

Drž. pravnik argumentuje takoj le: Obtoženca trdita, kakor stoji v zapisniku, da sta se po 11. uru videla pred Černetovo krmo & Goricevem v cilindrih. Ali po pričevanju vseh drugih prič je jasno, da Goricevi so bili takrat že za gorisko mitnico. Torej sta si ono pričevanje izmisla. — Ali denimo, modrnje daje drž. pravnik, da bi bile v Solkanu take osebe, kakoršne sta videla po današnjem njuju zatrjevanju — potem bijih morsale videti tudi vse preslišane priče, zlasti pa Doljak in njegova ljubica.

Ali uprav v tem se drž. pravnik, kako moti? Nie ni res, da bi jih tudi druge priče morale videti, zlasti pa ne Doljak in njegova ljubica, ki sta sliže pred Černetovo krmo v stran in ko sta obtoženca videla tiste osebe v svatovski obleki, bila sta Doljak in njegova „bodoča“ že kdo ve kje! Zato te dve priči nica ne dokazete!

Druga vrsta prič, namreč Viola, Zavrtanek in Kledje tudi nica ne dokazuje: oni so sli po vasi celo gori do pokopalisev, a med tem časom bi bilo lahko, kakor Viola izrecno zatrjevajo, prešlo manj Černota 100 osebe, ne da bi jih oni videli.

Na to pohiba izjavjanje drž. pravnik, proti Komavljiju in Breclju, kar je za nas manjše važnosti.

Drž. pravnik, trdi, da sta čuvaja krivo pričala; ali ono bi moralno tudi dokazati, da je objektivno neresnično, kar sta čuvaja rekli, in potem bi moralno podati tudi subjektivno dokaz, da sta namreč vedel in hote krivo pričala. — Ali ne enega ne drugega dokaza nimamo! Nobena priča ni mogla dokazati da pred Černetom ni bilo 4 oseb ob istem času, kakor trdita čuvaja. Toliko manj pa imamo tu subjektivno dokaz.

Na to tolmači §. o krivem pričevanju in pravi:

A kakor dokaze nam je dr. drž. pravnik, podalo, da faktum ni tak, kakoršen, sta ona nascikala? Toliko manj je pa dokazalo, da sta vedel drugače pričala nego sta bila pričana.

Drž. pravnik argumentuje, da čuvaja sta imela vso ozroke, krivo pričati, ker Zavrtanek je Breclju svak, Komavli pa je bral županovega svaka. To je nevarno polje, na katero se je postal gosp. drž. pravnik. To ni več pravno, marveč psihološko polje; ali tudi to nas ne doveže do onega konca, kakor misli drž. pravnik, ki pravi, da čuvaja sta hoteli izpričati Solkance in vso krivde zvrniti na Goricevem — torej nekaki žrtvi lokalnega patriotsizma. Dalje pravi, da sta hoteli oplešati svoje postopange, ker nista znala „napada“ zabraniti ali vsaj najti „napadovalec“. Tako utemeljevanje je takoj šepavo, da manj niti ne odgovarjam.

Drž. pravnik pravi dalje, da pričevanje čuvajev se ne ujemata z nobeno drugih prič. Jaz sem se le uceraj sprejel zagovorništvo in pri ogromnem številu aktov se mi je posredilo najti vsaj eno pričo — Antonu Komavelu — ki zruši celo obtožnico. On je prical, da je se okoli 11¹/₂ zvečer videl 4 gospode, ki so sli proti Gorici. — Ali ko bi tudi tega ne bilo, saj so „napadene“ sami reči, da je bilo pri Marnščku v S. se več tujcev. Tržanov. Kdo jamči, da ti tujci v lepi noč niso sli nekoliko po vasi in se polem vrnil? Ali kdo mora izključiti, da isto noč ni prisla kaka gospode s Sv. Gore, iz Grgarja, iz Čeponava itd.?

H koncu izraža svoje prepričanje, da sodni dvor ne obudi Zavrtanka zaradi izjave, ko je dejal, da se ničesa ne spominja. To bi bilo nevarno, kar potem bi priče prisile v hudo skusujev, ko bi imelo kaj pričati. — Kar se tiče drugega dela obtožnice, naj bo slavn sodni dvor prepričan, da Solkanci sami nimajo niti najmanjše želje, prikrivati „napada“ pač pa bi radi prvi dali reko, da bi se krive našli, če tudi v Solkanu. — Vi gospodje sodniki ste pa iz svojemu najbolje prepričani, da ako preslišite 50, 100 ali 200 prič, kakor je to v nasem slučaju, da mnogo njih si bo gotovo več manj navskriž.

D. p. Zorrer

Zavrtne najprej ugover radi formalnosti obtožnice. Potem pravi da zagovornik se ni oziral na bitstvo obtožnice, ki se nanaša na zapisnik v katerem stoji izjava ebeh čuvajev, namreč, da med vožnjo sta videla 4 Goricevem v črni obleki in cilindrih. Dokazano pa je, da takih oseb ob istem času v Solkanu ni bilo, ker so že prej še mimo mitnico v Gorico. — Kar se pa tiče Zavrtanca, ki je dejal, da se ne spominja, ali je srečal tudi Breclja, treba opomniti, da je z njim govoril in dal mu celo tobaka.

Dr. Stanič

se upre načelu, da se mora vse kot nedokljivo resnično, kar je zapisano v zapisniku. Pri tej priliki je g. Musina imel silno veliko dela in je tako hitel s preiskavo, kakor pričajo akti. Zato je lahko mogoče, da manjšesa ni dobro razumel ali pa ni našel hitro pravih italijanskih izrazov. To dokazuje, okol-

nost, da je zapisnike pozneje popravil in umes vpisoval in izbrisaval. Ali ni lahko mogoče, da slovenskega izraza (bolje solkanske lokalizem!) Ured svatovska obleka ni dobro razumel in prestavil „vestito nero con cilindro“?

Sodni dvor se odpravi v posvetovalnico. Ko se vrne, naznani predsednik razsodbo,

Oba čuvaja se odsodita na 2 meseca poostrene ječe.

Sodni dvor je povsem sprejel nazore obtožnice, da namreč zapisniki gre vsa vera, a tam stoji: med vožnjo sta videla 4 Goricevem v črni obleki s cilindri, kar se je pa po pričevanju drugih prič dokazalo kot nemogoče.

Zavrtanek se oprosti drugega dela obtožbe. (Da se ne spominja, ali je srečal tudi Breclja.)

Dr. Stanič naznani takoj pritožbo njenosti in prosi, da se mu dopoljje razsodba z razlogi vred.

Novi notar v Tolminu g. dr. Ignacij Kotnik je odprl svojo pisarno 7. 1. m. Vosečino mu obilo sreče v načetu Tolminu!

Umrl je v Gorici nagle smrti g. J. Andrejčič, pisar pri dr. N. Tončku in zadnje dni tudi v „Goriski ljudski posojilnic“ N. v m. p.!

Ne polemke — pač pa tožba. — Vsi naši čitalci odobrojujo, da se ne posramo v polemiko z najnovješkim slovenskim časnikom A. m. Obizzijem. Posledno ga prezirajo tudi vsi drugi slovenski listi, kajti izkazali bi nam preveč časti, da bi se bavili z njim.

Ali kar počenja ta mož, presegá že najvišji vrhunc, kateri je sploh kedaj mogla dosegri zdravlja „revolver - žurnalistika“. Le kdor je že obupal sam nad seboj, kdor nima na svetu nica več izgubiti, ne imenu, ne časti, ne imetja, le tak človek se bo upal takoj divjati in takoj krvavo žaliti čast in postope svojega bližnjika, kakor vsaj na Slovenskem se doslej gotovo še nikdar ni zgordilo.

Pustimo se to, da A. m. Obizzi hoče umiriti slherno našo delo in da v njej deva vse, karkoli smo storili dobrega za svoj narod; pustimo to, da nas slika kot največje nesrečo za goriške Slovence itd. itd. itd., kajti čitalci nasi nas poznajo in ubegli laški markiz ne spremeni ujihovega dobrega imenja, kajti mož vsak tip sam sebe biće po zobeh in njegove drzne trditve vzbujajo pri vsakem kolikaj razumetju čitalju te ponivilovanje.

Nikakor pa ni mogoče več mirno poslušati večnega posvanja proti našemu učiteljniku, posvanja, zmriranja in zadnja kakoršni bi težko našli para po vsem izobraženem svetu. Da kdo, ki Obizzijeva lista ni čital, ne porče, da pretriamo, evo nekoliko takih evelk:

Nas u rednik je: 1. pohlepni egoist in izdajalec; — 2. čosleden v steparstvu, hujškanju, obrekovanju in podpihanju; — 3. v njegovem postopanju je mnogo več egoizma in sarlafanstva nego narodnega ponosoma in čuta; — 4. malopridni Gabršek; — 5. obrekovalec v umazanem lista; — 6. ludolni „Geschäftsmann“; — 7. vsa opisovanja v „Soči“ so le „sarlafanstvo“, da čitalci slepi in mami; — 8. nesramen in predzren koristolovce; — 9. njegovo narodnijstvo je podlo in koristolovno; — 10. hincave malopridni; — 11. podel in podkupljen rokovnjač, ki za vsak denar tudi in arod izdá in prodá; — 12. skodljene, zavidne, terorist; — 13. da, on ni manj in nič več kot „fabot“, in kakoršen je sam, takoj govorí o drugih; — 14. on je prefrigan, kakor tržaski tat; — 15. lažne same hudojibe; — 16. hoče korumpirati in demoralizirati Slovence.

Citatelji dragi, ali ste čitali? Ali je mogoče največjemu lopovu na svetu se kaj hujšega vreči v obraz in to v javnem listu? Ali je mogoče še hujje žaliti človeško čast in postopek?

Taki izbruh divje in zasepljene strasti vzbujajo sicer le gnuš in stud v vsakem čitalcu, naj bo že naš politički prijatelj in nasprotnik. Ali vendar smo v obrambu svoje časti in svojega poštenja, ki je vsakemu možu gotovo najdražji isicer, dolžni storiti primerne korake, da A. m. Obizzi prejme za svoj trud zasluženo plačilo. Da se pa A. m. Obizzi ne bo mogel zopet izgovarjati z laškimi porotniki, posnema naj še nas zgleđ, pa bodo vsi porotniki Slovenci. Letos je n. pr. 13 porotnikov Slovencev; aka toženec in tožiljev izključenja Italijane, pa ostanejo sami Slovenec.

Poleg Obizzija bo sedel še neki pohajač, ki po svetu Bogu in ljudem tudi krade; zdaj je za nekaj časa našel zavjetje pri A. m. Obizziju, da mu pomaga pri takih nečudnih posilih in sramotnih dela slovenskemu časnikarstvu.

Toliko na znanje našim čitalcem. Mi se ne bojimo, stopili pred nikako sodiščem, kajti vest nam pravi, da neže zasebno, kakor javno življenje je čisto, a da ga bodo taki ljudje, kakoršni so Obizzi in neki Breclje (marsikje znana lepa družba iz dobe Jurja s pušo*) blatili na najdrzovitejše načine, kakoršnih v časnikarstvu morebiti še nikdar ni bilo, t-mu moramo narediti radičen konec.

Volitev župana se je vršila sinoči. Za soboto je bila seja že napovedana, ali ker je baje došla iz Trsta brzozna vest, da vlada ne bo predlagala dr Venutju v potrdjenje, so se odpovedali. — Pravijo, da je bil v petek dr. Maurovič v Trstu pri namestniku in

pokazal mu prošnjo 400 najuglednejših mestanov, ki želje njega in ne dr. V. še nadalje za župana. To je baje dalo povod vladinemu koraku. (?)

Sinoč se je pa vrsila volitev in izvoljen je bil — dr. Karol Venuti, odvetnik in solastnik znane trgovine v G. in Solkanu.

Škandal. — Pod tem naslovom smo pred 14 dnevi priobčili notico, katere pravo tolmačenje je prislo žal se le na tretjo vrsto in to v manjšem krogu naših čitalcev. — Drugo tolmačenje se je prav živalno širilo pod stolno cerkvijo; ljudem je bil znan v istih dveh neki podoben slučaj in tisti so notico po svojo tolmačili. — V načetu delu mesta (Travnik - Korenji itd.) so pa nekateri prav pridno širili neko frejco podobno novico o nekem učitelniku, in tem je notica v „Soči“ zopet prav prisla, da so jo po svoje razlagali in dalje širili. — Žal, da je s tem pravo tolmačenje postalo iluzorično in da je pisalec namen povsem nedosežen.

Kdorkoli našo notico tolmači proti e. kr. učitelniku, dela je krivico; in tako tolmačenje odločno zavračamo!

„Neslogarji“ Obizziju je zadnje tolmačenje prislo kakor nalaže. Dasi je dotičena oseba vedno in dosledno nasprotna slovenski mirovnosti in se ni pričula prav nič našemu jeziku, vendar se Obizzi z vso silo potreza za njo in udruhu po načetu učitelniku na način, da homo morali tožbeni razlegnuti tudi na učerajščo strelko njegova lista. — Ni je izdal strelke od septembra sem, da ni napisal proti nam takih drzovitosti in napadov na naše poštenje, da bi proti vsaki lahko podali tožbo. Koliko porotnih obravnav bi lahko bilo! In O. se se čudom audi in hoče proti nam izkoristiti slučaj, da smo mi v odkrili borbi za resnico in pravico prisli z nekaterimi navskriži! Homo videli, kako se bo zagovarjal na!

Vabilo. — P. n. gospodje državleniki „Goriske možke podružnice“ družbe sv. Cirila in Metoda se ujedno vabijo k letnemu občnemu zboru, ki bo v nedeljo 17. junija ob 11. uri predpoludne v prostorih goriške Čitalnice, Tržna ulica št. 12, z dnevnim redom, ki je v pravilih doloren. V Gorici, 6. junija 1894. Prvomestnik.

Vabilo k prvi veseljeli, katero pričedi katoliško bratstvo in pevsko društvo „Slovenska zveza“ v St. Petru pri Goriči dne 10. junija 1894, v vrtnem prostoru g. Zorna. Spored: 1. Godba, 2. Pozdrav predsednika, 3. „Slisala sem teka peti“, narodna pesem; možki zbor, 4. Deklamacija „Babeljsko jezero“, 5. „Nek časman vidi, uglasbil Jenko, 6. Govor, 7. „Cast Slovencem“, 8. „Igralec na knetihi“, Komičen prizor. Osebe: Primoz, Boštjan, hlapca brez dela. Preplešar, igralec, — Trdoglavka, natrakarica, 9. „Sirota“, uglasbil dr. Razlog, 10. Srečanje, 11. „Loterist“, Saloigra v I. dojanju. Osebe: Lipe Potokar, posestnik, — Marija, njegova žena, — Zorka, njiju hič, Pavle Primoz, trgovce, — Mihal, sluga Potokarjev. 12. „Cerkvice“ četverospes uglasbil Zakrajšek. Prijitek ob 5½ zvečer. Vstopina: Udje 10 kr., nende 20 kr., sedež 10 kr. Radodarnosti se ne stavijo meje. Med posamezni tekmi svirajo koncertni orkester. Pri neugodnem vremenu se vrši veselica 17. l. m. Na večer se prizigajo umetnični ognji pri prosti zabavi. Za vsestransko postrežbo bode najboljši skrbljeno. K oblini udležbi vabi najujudnejše.

— Odbor.

kakor da so ga na vsak način uzočeli Solkanci, dasi silno stroga preiskava, kakoršne v teh krajih morebiti še ni bilo, ni spravila na dan niti najmanjšega opravičenega razloga, da bi se „napad“ nam Solkancem nalagal na rame. Tu v Solkanu smo zaradi tega prisli do soga glasnega prepričanja, da v tej zadevi je načelnična vse vest povsem čista: ako je takoj tudi kje drugod, to je pa še odprt, nepreiskano in povsem nedognano uprašanje.

V Solkanu, 5. innija 1894.

ANTON MOZETIČ
župan.

Izjava.

Niže podpisana odločno protestuje proti nastali govorici, s katero se naju obdužuje, da sva kot tudi cestnega odbora tolminškega podpisala prošnjo na visko e. k. ministerstvo za podporo in podržavljanje ceste ob levem bregu reke Soče od Kanala do Kobariša. Kolikor sva iz privatnih virov polvedela, podpisali so ono prošnjo le načelniki cestnih odborov v Tolminu, Kanalu in Boleu. Dotičena zadeva pa ni prisla v razgovor pri seji cestnega odbora tolminškega; umevno je todaj, da o tej prošnji nista popolnoma niti vedela, tem manj podpisala. Tolikor na znanje, Ktor se hoče prepričati o istinitosti izjave, pozuri naj se v Tolminu do gospod načelnika cestnega odbora tolminškega. Tedaj končno budi obrekovanju in opravljanju.

V Kobarišu, dne 29. maja 1894.

I. RAKUŠČIK, župan in ud cestnega odbora,
A. BERGINC, župan v Iderskem in ud cestnega odbora.

Razglas.

Podpisano pričedi s podporo, ki jo je v ta namen dovolil veleslavni deželni odbor.

Enodnevni tečaj za cepanje trt na zeleno.

Tecaj se bo vršil na slovenskem oddelku takoj po koncu cestne kmetijske sole dne 12. junija.

Podnik se začne ob 8. uri predpoludne.

Za ta tečaj so namenjeni štipendiji za manj premožne kmetovalce naše dežele in sicer 30 štipendijev po 1 gld., poleg tega se pridnešnjim kmetovalcem, in sicer 15, podeli se nož za zeleno cepljenje.

Ktor se hoče udeležiti, naj se oglaši pri podpisanim vodstvu do 12. l. m. 8 ure zjutraj.

<p

Priznani najboljši in najzdravejši
doložek bobovej kavi.

Priporočen od zdravniških veljakov

ženam, otrokom, na želodeu bolnim itd.

Dobiva se povsod. *Sib. Kneipp*

1/2 kila 25 kr. (50 vinarjev)

Neogibno potrebno je za vsakó gospodinjstvo in vsacega ki piye kavo,

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava z okusom bobove kave.

VAŽNO ZA VSAKO GOSPODINJO IN MATER

Zdravje i blagostanje družine je največ v rokah žene in matere! Na nje se obrača tedaj prošnja za preizkušanje in upeljave „**Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava**“. Ta je **najboljši, edino in naravno zdrav** doložek bobovej kavi. Nijedna gospodinja ne sme nadalje prezirati tega vprašanja. Ono je velevažnega pomena za dobrostanje in za varčno gospodarstvo! V prvič se ponuja domaći sad, resnično zdravstvena in družinska kava! Sama na sebi vže slastna, zdrava pa redivna, vzdeži „**Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava**“ kot doložek bobovi kavi svojo prijetno dišavo. Prične naj se s tretjino doložka in more se ga potem po okusu pomnožiti do polovice in še več! Kaka prihranitev tedaj nasproti vsem do sedaj vporabljenim surogatom, kateri so razven lega nevžitni, vrh vsega večinoma zdravju škodljivi i vsekakor le barvila. Da je tudi bobova kava, ako se jo čisto piye, „**strup**“ in da provzročuje želodene in živčne bolezni, magnjenost za mrljivo tresoče se roke, to všeč vsaka gospodinja. S kakim veseljem mora biti sprejet doložek, kateri poleg omenjenih prednostij prepreči, tudi ob enem zdravju nevarne posledice bobove kave! Nezaslišani uspehi od kralke vpeljave je temu najboljši dokaz! „**Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava**“ se razven tega vsega sedaj tako izvrstno izdeluje, da odpade vsaka natančenja priprava ter se dà kar z bobovo kavo skupaj zmlesti in nadi sploh na vsak do sedaj znani način pripravljati. Za bolne in šibke osebe, posebno pa za otroke, brezpogojno ni izvrstnejšega redivnega sredstva od sladne kave, katero se zmeli, 5 minut prekuha, povreje, ncedi in se je sledujeti pridene medu (ali sladkorja) in mleka. Vesna reč vsak materi je, da to poskusit; ne ona, ne otroci ne bodo lega več opustili.

NB. Radi brezcevnih pomaredb naj se paži pri vključevanju na ime

Odprto, tehtamo blago, ali pa v zavojih, narejenih v prevaro, naj se brezpogojno zavrne.

Naravne mineralne vode iz raznih studenecov.

Kemični, farmacevtični in drogerijski izdelki najbolj čistane domače in tuje zdravilске posebnosti.

Ribje olje, naravno in izvrstno, prijetnega okusa in kemično čisto.

Ribje olje z železom ali železnim jedom.

Majčinstvo žvepljenekislo apno c. kr. kmetijske šole v Gorici za vinarsko rabe.

Zdravila za živino, konjski cvet, konjski prašek, goveji prašek.

Homeopatična zdravila.

prodaja novoustanovljena lekarna

Braunitzer v Rabatišču št. 16.
v najemu

Alojzija Gliubich-a.

Št. 591

O. ř. sv.

Natečaj.

V sežanskem šolskem okraju so namestili ta-le učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorično:

I. mesto učitelja-voditelja na mešani jednorazredni ljudski soli:

a. v Avberu, b. v Šempolaji, c. v Svetem pri Komnu (nova šola), d. v Temnici, e. na Vatovljah, f. v Zgoniku.

II. mesto nadučitelja in mesto učiteljice na novi dvorazrednici v Gorjanskem;

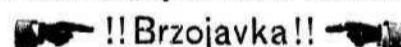
III. mesta priziv. učitelje ženskih ročnih del in sicer:

1. pod Repentabrom z 60 gld. letne nagrade,
2. Rodiku 60
3. v Brezovici 60
4. Temnici za 4 šole, namreč za Kostanjevico, Skrbino, Temnico in Vojščico z 280 gld. letne nagrade.

Prosilci naj vložijo do 30 junija svoje prošnje, katere morajo biti pri učiteljih (seah) spremjene s spričevalom zrelosti in učiteljske sposobnosti, z dokazom avstrijskega državljanstva in pri učiteljih voditeljih z dokazom sposobnosti za subsidiarni pouk katalističkega veronauka, a pri učiteljicah ženskih ročnih del s spričevalom sposobnosti, — potom predstojnega okrajnega šolskega sveta pri e. kr. okraju Šolskem svetu v Sežani.

C. kr. okrajni šolski svet
Sežana, maja 1894.
Predsednik.

!!! Važno za gospodarstvo in vinarstvo!!!

Kmetijski stroji, vinske stiskalnice in orodja iz tovarne **Berthold Kraus v Pragi.**

Zaloga na ogled: v Gorici na Travniku št. 16. znotraj pri Frideriku Primas-u & C°

Važno naznanko!!!

Knjigarna in prodajalnica papirja

J. Pallich v Gorici

ppriporoča ilustrovane in modne časopise in knjige vseh vrst. Dalje priporoča vseh pisalnih in šolskih potrebscev po nizkih cenah.

Več let preskušeno bolečino tečeče sredstvo

Kwizdova tekočina proti protinu

okrepčjujoče vribanje pred in po veliki boji

Kwizdova tekočina

proti protinu

Cena stekl. 1 gl. pol stekl. 60 kr.

Kwizdova tekočina

proti protinu

dobiha se v vseh lekarnah.

Kwizdova tekočina proti protinu.

Glavna zaloga: Kreisapotheke Korneburg.

Jos. Kravagna

vinogradnik in žgalica žganja v *Pojnu (Pettau)* na Štajerskem, prodaja dobra **vina** iz svojih vinogradov po 15 do 19 kr. liter; novi **tro-pinovec** in **slivovec** po 40 kr. starci pa po 48 kr. liter.

Vizitke, kuverte s firmo

priporoča „Goriška tiskarna“ A. Gabršček.

Anton Potatzky

v Raštelju št. 7 v Gorici

prodajalnica drobnega in nürnbergskega blaga na drobno in na debelo.

Jedino

in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloga

za kupovalce in razprodajalce na deželi, za krošnjarje in cunjarje.

Največja zaloga

čevljarskih, krojaških, pisarskih, popotovalnih in kadilnih potrebscev.

Zimska obuvala.

Vozicki in stoli na kolescih za otroke.

Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjava in trave.

Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja št. 7.

Čudovite kapljice

sv. Antonia Padovanskega

Neprekosljive zaradi čudovitih močij in obstranjo v kratkem času s priporočo rado eno človec dvakrat nadan, vskratec bolzen želodečin, zlate žile, omotice, hipocondrij, na jetrih, skrašene krvi.

Cene ene steklenice 30 kr.

Prodaja se v vseh plavini lekarneh na svetu. Za naroditve in poslužitve pacienta v lekarne.

Cristoforetti v Gorici.

Od prenugih zahvat priobčujemo tu le dve:

V Št. Štebri na Koroskem, 17 aprs. Z velikim veseljem Vam naznamjam, da jk moja mati ozdravela, ko je zanila 2 stekl. Vaših slavnoznamih kapljic sv. Antona, imela je krč v prsih, katerega mnogi zdravunci niso mogli ozdraviti, dokler me srečen slučaj ni opozoril na Vase čudovito zdravilo. Posljite mi . . . itd. Janez Končnik.

Malenberg. Nad 20 let trpel sem na srčni bolezni, dokler nisem začel uživati slovečnih kapljic sv. Antona. Prosim, da mi zopet posljet . . . itd. Johann Krautitsch.

Teodor Slabanja

srebrar V GORICI Görz ulica Morelli 17

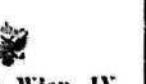
se preporoča preč, duhovščini za napravo cerkevni posod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenin: kot: monštanc, kelihov, itd. itd. po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči popravim ter jih vogni postrehom in polatam.

Ba si zamorejo tudi meni pre nočne cerkevne omisliti razne cerkvene stvari se bodo po želji preč, p. n. gospodov narocnikov prav ugodni plačilni pogoji stavlji. Ilustrirani ceni franko.

F. A. SARG's SOHN & Cie., Prva in najstariša tovarna stearinovih sveč v Avstri-Ogerski, ustanovil Ad. de MILLI 1837.

Vpeljave	Iznajdba	Iznajdba	Trideset
izdelovanja	Glicerinila	in	prvih
glicerine	itd.	rpeljava	svetinj
v	po	KALODONTA	in diplomov
Avstro-	E. A. SARGU	1887.	do 1894.
Ogerski	1858.		

Milly mizne, cerkvene, barok-renaissance-, Conus- in votle sveče: Milly-nočne lučice in voščene božične svečice itd. Zahtevajte povod Izrecno: **SARGOVE MILLY-sveča.**

Comptoir: Wien, IV.
Schwindgasse 7.

SVEČE

Dohé se povsod.

„Primorac“ izhaja vsakih štirinajst dñg kot priloga „Sodi“
brezplačno: drugade stane po
posti ali na dom posiljan za celo
leto **50 kr.**; za tuje države vel
poštni stroški „Soče“ z „Gosp.
Listom“ in „Primorcem“ stane
na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo
in upravnitvo je v Trini ulici
(Meratači 12, II).

Primorec

Domači oglasi sprejemajo
se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šesterostopno peti
vrsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr.,
trikrat 12 kr., večkrat po po
godbi. Vsa plačila vrše se naprej.
— Posamežne številke se prodaja
po 2 kr. — Rokopisi se ne
vračajo.

Goriške novice.

Čitalniški izlet preteklo nedeljo v Vrtojbo se je prav lepo obnesel. Udeležilo se ga je okoli 70 oseb. Zahava v prijaznih in res krasnih prostorih Lasiceve krme je bila prav živalna in mnogovrstna. S hiše so plapolale zastave, domači fantje so pa s strešljanjem pozdravljali drage goste iz Gorice. Izbralo se je bilo ondi tudi mnogo domačinov, ki so odusevljeni, prepevali narodne pesni.

Prihodnjo nedeljo ne bo posebe nazzanjenega izleta, ker nas naši vrlji Šempeterci vabijo k svoji prvi veselici novega društva „Slovenska zvezca“. Ker smo pripravljeni, da vsak Slovenc v Gorici dobro ve, kakoten pomen ima narodno gibanje v okolici tudi na mesto, smemo pričakovati, da pojde v nedeljo v St. Peter vsakdo, kdor koli namenjava zapustiti mestno ziblovo.

V nedeljo teden pa bo izlet v Miren.

Poročniki za prihodnje zasedanje so naslednji: Boško Anton v Gorici. — Bazzetti Alojz v G. — Bisiach Jos. v G. — Chiurri Ant. v G. — Komel Jos. na Ajsevici. — Delmestri Jos. v Stražah. — Morpurgo Benedikt v G. — Mighetti Ljud. v G. — Modello Jos. — Dr. Nardini Emilij v G. — Dr. Venuti Karol v G. — Valentimuzzi Karol v G. — Faganec Josip v Oseku — Haunser Ivan v Gorici. — Kovacič Avgust v Solkanu. — Lekar Anton v Ajdovščini. — Muha Edvard v Solkanu — Monari Anton v Šempasu — Pečeniko Franc v Batujah — Palik Andrej v Vel. Žabljah — Zimic Martin v Plavah — Chiozza Jos. v Škodovaki — Candussi Franc v Romansu — Clarićni pl. Edvard v Versi — Columbicchio pl. Gustav v Korminu — Drossi Anton Ivan v Červinjanu — Delmestri Josip v Višku — Fabris Franc v Ronkah — Mrenle Leop. v Farri — Peric Jos. v Dobročobu — Strassoldo grof Tristan v Joanižu — Strassoldo grof Nikolaj v Strassoldu — Strassoldo grof Anton v Ajelu — Gregorič Josip v Boleu — Podreka Karol v Volcah.

Namestniki: Aviani Peter — Casagrande Karol — Comel Josip — Kofol Stefan — Morpurgo Josip — Motz Josip — Pallich Josip — Venuti Valentijn — Venuti Alojzij.

Letos je bilo tisto „kolo sreće“ kakor nalaže prav naklonjeno Slovencem, da jih je 12 vrglo na svetlo. Slovenska porotna klop je torej letos mogoča, morebiti prvič, odkar obstoji.

Ker vitez Tonkli kot tožitelj gotovo tudi ne bo izključeval Slovencev in na mesto njih puščal nasprotnike, tedaj se smemo nadejati čisto slovenske porotne obravnave v njegovi pravdi proti našemu uredniku.

Naše pošte. — Zadnja številka „Soče“, ki je bila namenjena v Ločnik pri Gorici (z jasnim tiskanim naslovom!) je šla v Konstanjevico na Krasu! Kakš je to mogoče?

Ali pri ekspediciji na goriški posti ni nikogar, ki bi znal slovenski? Ali nima ekspedicija največ posla oprav s slovenskimi posljednjami po celi deželi?

Deželna učiteljska konferenca bo letos od 13. do 16. sept., torej 4 dni. Ob enem bo takrat razstava učil in šolskih pomočkov.

Sadjerejski tečaj začel je v pondeljek na goriškem poskušaju. Došlo je 7 Slovencev. — Ali ponk je le v italijanskem jeziku in ba vsled tega skoro brez uspeha, ker nekateri Slovenci ne razumejo prav nič italijanski, drugi pa le malo! — Ali ni škoda časa in denarja? Naj se vendar potrebno ukrene, da Slovenci dober ponk v slovenskem jeziku!

„Učiteljsko društvo za goriški okraj“ imelo bode dne 14. junija t. l. ob 9. uri predpoldne v Gorici na slov. od. dež. kmet. sole zborovanje z naslednjim vzporedom: I. O učiteljskem domu, ali konviktih. II. Dopis „Zaveze“ glede let. zborovanja. III. Posamezni predlogi in nasveti. IV. Pevska vaja. K obilni udeležbi ujedno vabi Odbor.

Iz dolenske županije v Brdih smo dobili že več dopisov, ki se silovito upirajo razdelitvi občine. Razlogi, katere dopisi navajajo, so takši prepričevalni, da ni mogoče visjim oblastnjam potrditi dejelnoz rskega sklepa. — Te razloge in se mnoge druge porabimo za članek v prihodnji številki „Soče“.

Strela je danes teden udarila 40-letnega Blaža Mozetiča v Biljah; zadela za je na krket, krožila okoli telesa in potem sla v čevlje. Hitra pomoč mu je rešila življenje.

Osepnice. — Takšo hočemo odslej tudi mi dosledno imenovati tisto grozno nalezljivo bolezen, katero smo doslej imenovali „koze“. Mi smo takšo imenovali, kakor tudi razni drugi slovenski listi, ospice ali pri nas takozvane maruskije. To je dalo povod kobariskemu kaplanu, da se je v „Slovencu“ povsem po nepotrebem razkoracil, dasi smo mi o teh osepnicah ali „kozah“ v kobariski okolici prav natančno poročali.)

Te osepnice so se bile torej zatrosile tudi k nam v Gorico, a zdaj so bajē popolnoma izginile.

Škofovo posvečenje. — 24. t. m. bo posvečen v goriški pravostolnici mons. Andrei Sterk, novoimenovani škof za Krk.

Neoporečnost zapisnikov. Sodni dvor v Gorici je razsodil v kazenski obravnavi proti dvema solkanskima čuvajema, da kar stoji zapisano v zapisniku, to je kakor primito. Na to okolnost moramo še posebe opozoriti svoje čitatelje: vsakdo naj sam pazi, da ga je sodnik dobro razumel in takšo tudi prav razumel, da ne bo kakih sitnosti. Naravno pa je, da vsak Slovenec naj zahteva slovenski zapisnik, sicer ne more sam presoditi, ali je vse takšo zapisano, kakor je pričal.

Specijalni repertoj krajev na avstrijsko-Ilirske Primorje. — Izdal je, k. osrednja statistična komisija na podlagi popisa ljudstva dne 31. decembra 1890.

Tako se zove knjiga, ktera je pred kratkim časom izšla na Dunaju. V njej se nahaja marsikaj, kar bo v prid političnim svrham državne uprave ter javnemu interesu prebivalstva. Vendar moramo tudi povedati, da je v knjigi marsikaka napaka, ali bolje rečeno, marsikaka uradna laž, ktero bi bili lahko dotični organi popravili, ako bi bili hoteli. Človek bi pričakoval, da bodo v uradnih knjigah zanesljivi podatki tudi v občevalem jeziku. A prav v tem oziru nam kažejo uradni spisi največjo nedoslednost. Da je temu tako, navesti hočemo nekoliko zgledov.

Tu v Gorici precej dobro poznamo prebivalstvo po Ajševici in Baronovščini. Uradna knjiga nam pravi, da je po teh krajih 5 Nemcev, 195 Italijanov in le 119 Slovencev. V Starigori je 127 Italijanov in 153 Slovencev. Kdo se ne smeje taki statistiki?!

Največje statistične napake so se pa vrstile po Istri leta 1880., kakor tudi leta 1890. Da je to res, kaže naj samo par zgledov. Leta 1880. ni bilo po vsej poreški občini še nobenega Hrvata, kar je razvidno iz uradnega popisa (uradni popisi so vendar zanesljivi?), pač pa čez 6000 Italijanov, nekaj Nemcev in nekaj Slovencev. Deset let pozneje pa je bivalo ted 4904 Ital. ter 3347 Hrvatov. Zakaj pač tudi pri zadnji števki leta 1890. niso utajili Hrvatov? Odgovor na to ni težak. Kako bi mogli Hrvatje pri volitvah zmagovati, ako jih ni?! — V buzetski občini je leta 1880. stanovalo 5465 Italijanov in 4858 Hrvatov. V desetih letih pa se je skrčilo število Italijanov tako, da jih je bilo le še 752, število Hrvatov pa je poskočilo na 12.185. Nektere vasi v tej občini, ktere so bile leta 1880. se popolnoma italijanske (na papirju in v uradnih poročilih), kakor Črnica, Krušvari, Mali in Veliki Mlum, Osliči, Podkuk, Vrh itd. so se v desetih letih popolnoma pohratile. Poznamo pa še prav mnogo vasij po Istri, ktere so, dandanes še popolnoma italijanske po uradnih statistikah, a postanejo čez nekaj let hrvaške ali pa slovenske.

Na drugi strani so se pa nektere vasi v teku desetih let tudi poitalijančile (na papirju). Vas Kastelvenere v piramski občini je bila leta 1880. že popolnoma slovenska. Živelj je ondi 863 Slovencev, 1 nemec in nobeden Lah, deset let pozneje, to je leta 1890. pa je bivalo tu 754 Italijanov in le malo Slovencev. Jednaki čudeži so se godili tudi drugod. V Rojanu pri Trstu je bilo leta 1890. le 376 Slovencev, Italijanov pa 1783. Kdor hoče verjeti, da je v desetih letih mogoča taka prememba, kar se tiče občevalnega jezika, pa naj verjame. Naloga vlade bi bila, da bi nekoliko gledala dotičnim organom na

prste, da bi se ne vršil tak statističen humbug, ker drugače je res škoda za denar, kjer se porabi za take namene.

V Vrtojbi oživi tamošnja Citalnica k živahnejšemu delovanju. Pristopilo je lepo število novih vdc. Društvo dobi najbrže tudi lepo dvorano v Lasičevih prostorih. — Ta novica je močno razveselila goriške izletnike preteklo nedeljo, ki so imeli priliko, občudovati veselje tamošnjih mladeničev in mož do lepega narodnega petja. Ker pride tukaj tudi mlad in glasbeno jako nadarjen učitelj, smemo se nadejati, da Vrtojba postane prav živahnna narodna poslojanka v lepi naši okolici.

Na Žagi se odpré 11. t. m. poštni urad; pečal se bo s pisemsko in vožno posto in bo ob enem nabiralnicu za poštno braničico. Zvezo bo imel z obema poštnima vozoma med Gorico in Bolcem, oziroma Trebižem.

V kanalskem Lomu se je utopila v živinskem napajališču 6-letna deklica. — Na Banjšicah je eneka nesreča dohitela neko dveletno deklico. — Starisi!

Furlanska železnica. — Od 10. t. m. naprej začne na tej novi progi pravi promet. Iz Tržiča bodo vlaki odhajali ob 6:05 in 10:35 zj. in 6:05 in 10:50 zvečer. Iz Červinjana pa ob 4:50 in 8:25 zj. in 2:05 in 4:20 pop. Oddaljenost znaša 17 km; vožnja bo trajala 55 minut.

„Slovensko Alojzijevlšče“. — To društvo bo imelo 14. t. m. ob 10. zjutraj v goriškem semenišču svoj občni zbor. Pri tem zborevanju se bo pretresoval tudi nasvet odpora o nakupu svoje hiše, da ne bo treba iskati zavetja pri zasebnikih. Dobra misel! — Č. g. Jos. Strancar v Kamnjah nam je poslal za „Al.“ 5 gld., katere smo oddali denarničarju. Bog povrni!

Komedija. — Pod tem naslovom je objavil „Slovenec“, ki nam ni posebno naklonjen, sledeči dopis iz Gorice:

„Zadnji „Goriski Vestnik“ ima skrajno ojster in neotesan članek proti uredniku „Soče“, ker je ta v zadnji številki razvil novo misel, da od zdaj naprej ne sme več veljati staro načelo: „Svoji k svojim“, ampak novo: „Kupujte le pri somišljenikih“. Od začetka smo menili, da je goriški prepri tragedija in gosp. A. Gabršček mučenik, kakor je sam pisal, zdaj pa se nam svita, da je naš prepri le bolj komedija, ki se že završuje z znanim goriškim pozdravom: „Oča, pejte ga nutar, bomo dali ana (h)lača za vaša sina“.

Razburjenost v Kobaridu. — Cestni odbori v Bolcu, Tolminu, Cerknu in Kanalu so podali visoki vladì po poslaneu za mesta in trge visokor. grofu Francu Coronini in ju peticijo za zgradbo ceste na levem bregu Soče od Kanala do Sv. Lucije, oziroma tudi dalje do Kobarida. Prošnja ima v prvi vrsti namen, pridobiti tej cesti državno podporo, ker primerne deželne podpore so imenovani cestni odbori gotovi.

Ta prošnja je vzbudila v Kobaridu velikansko razburjenost, kajti Kobaridci že vidijo v duhu, kakò vsi vozniki puščajo Kobarid na strani in vozijo na levem bregu Soče proti Bolcu. V takej razburjenosti je umljivo, da ni lahko trénzno premisliti vseh besed, ki padejo, in vseh pisem, ki se napišejo; zato je v takih razmerah marsikaj odpustljivo, kar bi drugače ne bilo.

Najpoprej je treba vedeti, da gre v prvi vrsti za to, da se zgradi skladovna cesta

od Kanala do Sv. Lucije; cesto od Tolmina do Kobarida ob levem brezu Soče želi v prvi vrsti Bolčani in potem prizadeti občine. Za ta dve cesti se potezajo v si stirje prizadeti cestni odbori. Zato tu ne pomaga prav nič vsa razburjenost, marvec treba je stvarne razloge lepo zbrati v posebno peticijo in nastopiti isto pot, kakoršno so ubrali cestni odbori. Odločno pa svarimo pred vnikovščinom nepremišljenim korakom, ki bi se utegnil hudo maščevati. — Dalje svetujemo na podlagi došlih nam informacij, naj se v take posle nikar ne utikajo osebe, ki utegnejo Kobaridce k osmešiti in odvrniti jim vse zavornike, ne pa da bi jim kaj koristile. — Umejemo razburjenost tamošnjih tržanov, ko si mislijo cesto na drugi strani Soče, ali uprav zato moramo svetovali k previdnosti in trezrosti.

Iz Bolea, 3. junija. — V zadnjem dopisu (posebni naročniki „Primorca“ za dobe v prilogi. Tredn.) sem omenil lep napredok naše „Narodne Citalnice“, ki dela vso čast predsedniku g. Aloj. Šoštu, vsem odbornikom in sploh vsem nam Bolčanom. Danes izrazim se enkrat srčno željo, da bi to naše vrlo narodno društvo vedno tako delovalo, kakor je letos pričelo. V to so nam porok naše vrle učiteljske moći, o katerih sem govoril že zadnjji.

Pri nas se je snovala tudi zenska podružnica sv. C. in M., ali vsa reč je potem nekam zaspala. Nočem preiskovati uzrokov; le toliko rečem, da to ni posebno hvalevredno, zlasti zato, ker je ona novica že bila prišla v javnost.

Naše olepševalno društvo se tudi trudi po svojih močeh, da bi olepšalo trg in okolico. V kratkem času svojega delovanja je že veliko storilo in veliko nasadilo! Le naprej takó!

Pa tudi naš gosp. nadučitelj Kristijan Bratina se hvalevredno že posebe trudi za olepšanje trga. Pred Solskim poslopjem je takó lepo uredil in umetno obsadil ves prostor, da je pravo veselje, iti tam mimo. Hvala mu!

Sploh moramo priznati, da imamo vzhledno šolo; otroci so dobro poučeni in vseh potrebnih rečeh in se vedno lepše vedejo. Hvala gg. učiteljem duhovnikom!

Ostala Slovenija

Legina Šola v Krizu je bila povod burni razpravi v mestnem zastopu tržaškem. O tej razpravi citamo v „Edinosti“ sledeče loričilo:

Svetovalec Spadoni interpelje predsednika, dali je res, da je prišla na magistrat neka namestniščna naredba, v kateri se grozi, da se zapre „Legina“ šola v sv. Krizu, ako se ne izključijo v treh dneh vsi otroci slovenske narodnosti, katere je vsprijela „Lega“ v svojo šolo. Predsednik Mojzes Luzzatto pojasnjuje to stvar tako-le: Nekoliko dnij po odprtju „Legine“ šole v sv. Krizu poslal je okrajni solski nadzornik magistratu dopis, s katerim ga pozivlja, da odredi potrebno, da se povrnejo iz „Legine“ šole vsi dotični otroci slovenske narodnosti, ki so prestopili iz slovenskih osnovnih šol v „Legino“ šolo, in to zaradi tega, ker je do-

voljen med solskim letom prestop iz jedne šole v drugo le tedaj, ako se premeni kraj bivanja. Poleg tega pa se morajo otroci, ki prestopijo iz jedne šole v drugo šolo, v kateri je poučni jezik različen od poučnega jezika v prej obiskovani šoli, podvreti posebnemu izpitu, v dokaz, da so vsaj toliko zmožni poučnega jezika nove šole, da bodo mogli uspešno slediti pouku. Magistrat je odgovoril na to, da veljajo te določbe le za javne šole, nikakor pa da se ne smejo uporabiti za zasebne šole. Okrajni solski nadzornik je odgovoril, da hoče v tej stvari prositi namestništvo razsodbe. Namestniščna naredba v tej stvari odločuje res, da se mora „Legina“ šola v sv. Krizu podvreti na redbam, veljavnim za vse šole in da mora odpraviti tekom 8 dnij v prej obiskovano šolo vse Otroke slovenske narodnosti. Ako se to ne zgodi, odredi namestništvo, da se mora šola zapreti. — Svetovalec Spadoni se zahvali na pojasnilu in predlagal najni predlog: „Ker bi zagroženi korak utegnil predsedno vplivali na moralne interese prebivalstva italijanske narodnosti; ker so podatki, katere je dal okrajni solski nadzornik — ki je dala vse slovenske agitacije za šole v naši občini (?) — vse drugo prej nego načaneni; ker znajo slovenski otroci v sv. Krizu kako dobro toliko latko, kolikor je treba, da morejo slediti pouku, v tem pa, ko se razdostne vsprijemajo v nemške šole v mestu otroci italijanske narodnosti, ki ne znajo niti besedice nemški: pozivlja se solska komisija, da se takoj prične baviti s tem težkim vprašanjem ter da sporoti, kakor hitro mogoče mestnemu svetu o stvari in da predloži potrebno resolucijo“. — No, ta klasični najni predlog je vsprijel zbor seveda soglasno, izvemši okolišanske poslance, katerim sta se to pot pridružila — čudež! konservative Schellander in pa Tomasich.

Dolenjska železnica je bila slovesno otvorjena 31. maja. Došlo je mnogo visoke gospode z Dunaja. Slavnostni vlak je bil na vseh postajah svetano sprejet. To je pac bil: „Najlepši dan — za dolenjsko stran!“

Ljubljanski Sokol priredil je v nedeljo prvi izlet v Novo mesto; vlak je stal 27 voz in 2 stroja, a vozil je nad 1000 udeležencev. To je bil v Novem mestu naroden praznik!

Narodni Dom. — To društvo je imelo v soboto občni zbor v „ljubljanski Citalnici“. Predsednik dr. Karol vitez Bleiweis naglašal je v svojem ogovoru, da želi odbor navedila o nekaterih važnejših točkah, katerih odbor ni hotel rešiti na svojo odgovornost, omenjajoč posebno po „Glasbeni Matici“ sproženo vprašanje glede povečanja dvorane v prvem nadstropji. Delo pri zgradbi sedaj lepo napreduje, tako da se smemo nadelati, da bode „Narodni dom“ vsaj do konca avgusta pod streho. Predsednik izraža konečno željo, naj bi tudi gmotna podpora tega eminentno narodnega podjetja bila izdatnejša. Potem poročal je g. ravnatelj Šubic v imenu odbora o predlogu „Glasbene Matice“, naj bi se dvorana v prvem nadstropji proti vrtu za 6 m. podaljšala. Ker je „Glasbena Matica“ jedno najvažnejših naših društv, treba je, da se želja njena temeljito in vsestranski pretresa. Govornik omenja, da sta v „Narodnem domu“ projektovani dve veliki dvorani in sicer „Sokolova“ telovadnica

v parteru in koncertna dvorana v prvem nadstropji. V telovadnici, ki bude elegantnejša, nego katera koli dosedanjih dvoran v Ljubljani, bude prostora z galerijo vred za 2422 oseb, ter jih bude skoraj 1000 lahko sedelo. Tudi gornja dvorana je za 60 kvadratnih metrov večja, nego li dvorana v tukajšnji „Tonhalle“ ter bude imela prostora vsaj za 300 sedečih in 600 stojecih, torej skupaj 900 oseb, kar za naše razmere pač popolnem zadostuje. Ako pa bi se dvorana po želji „Glasbene Matice“ za 6 m. podaljšala, postala bi za mnogotere namene skoraj nerabljiva ter bi na primer pri plesnih zahavah bila videti prazna, ako bi ne plesalo 200 parov; da pa zabav v tako velikem stilu pri nas ni, je znano. Po izjavi vrhovnega gradbenega nadzornika g. prof. Wagnerja iz Grada bi se dvorana pač lahko nekoliko podaljšala, ali k večjemu za 3 m. Stroški za tako podaljšanje izračali bi okoli 5000 gold., samo ob sebi pa je umevno, da bi vsled tega tudi kurjava bila razmerno dražja. Ravnatelj Subic konečno naglaša, da dvorana tako, kakor je projektovana, pač zadošča za naše razmere in da torej ne kaže, podaljšati jo v zmislu po „Glasbeni Matici“ izračene želje. Gospoda dež. sod. svetnik Vencajz in dr. Kušar sta naglašala, da bude gornja dvorana za velike koncerne nedostatna in najbrže že tez nekoliko let premajhna; potem pa bi stalo podaljšanje precej več nego danes; priporočata torej predlog „Glasbene Matice“. Pri glasovanju pa se je predlog „Glasbene Matice“ odločil. Ravnatelj Subic poročal je nadalje o oddaji tesarskih del za „Narodni dom“. Za ta dela oglasili sta se tvrdka Knez & Zupančič ter kranjska stavbinska družba. Po dalji debati vzprejet je bil predlog g. dr. Tavcarja, naj se oddaja teh del prepusti odboru. Predsednikom drustva je bil zopet izvoljen gospod dr. Karol vitez Bleiweis, v odbor pa gospodje: Duffe Jan, Gogola Ivan, Hribar Ivan, Lah Evgen, cesarski svetnik Murnik Ivan, Pire Gustav, Pieteršnik Maks, Souvan Ferdinand, dr. Stare Josip in dr. Vešnjak Josip; za 11. člana odborovega treba bode etje volitve. V pregledovalni odsek bili so izvoljeni gospodje: Knez Ivan, Ravnhar Fran, Skaberne Avgust in Souvan Fran; za 5. člana tega odseka treba bode tudi etje volitve. Ker je mej scrutinijem bilo mnogo članov odšlo ter občni zbor ni bil več sklepčen, moralo se je zborovanje zaključiti ter se bode moral se jedenkrat sklicati občni zbor, da se rešijo še ostale točke dnevnega reda?

Banka Slavija je obhajala, kakor smo poročali, binkošne soboto svojo 25-letnico. Doslej še nismo prišli do tega, da bi mogli kaj več poročati o tem znamenitem dnevu velevažnega slovanskega denarnega zavoda. — Nas urednik je bil namenjen, osebno udeležiti se zborovanja in slavnosti, da bi priporočal nekatera naša narodna podjetja za podporo. Ali ker ga je bila par dni prej zgrabil hripa, moral je ostati doma v postelji; zato je pa kot veččlen član banke „Slavije“ posil občnemu zboru svoj predlog, kateri je obširno utemeljil v češkem jeziku. Čejemo, da ta korak ne bo povsem brez uspeha.

Novi cestni zakon, kateri je sklenil deželni zbor goriški, je presv. cesar potrdil z najvišjim odlom dne 21. maja 1894. —

Novi zakon je važen napredek v deželnem zakonodajstvu, kajti prav tega zakona smo živo pogresali. — Deželni uradnik g. Ernest Klavžar je temu zakonu dodal uvod in veliko prav pončnih opomb in pojasnil, ki bodo dobro služile našim cestnim odborom, gg. županom, staršinam in sploh vsem, ki se zanimajo za cestno upravo. — Zakon je natisnila naša tiskarna v lieni knjižici; prodaja se brez poštnine po 20 kr. — Kdor želi knjižico imeti, naj se oglaši kar z dopisnicom: denar pošte pol m poštne prosto po četu poštne hramilnice. — Cestnim odborom in sl. županstvom je posljemo po več iztisov v razpredajo med udi in staršini.

Za slov. obrtno šolo v Gorici so dalje poslale peticije naslednje županije: St. Višnega, Grahovo, Bolec, Povir, Šebrelje in Sv. Lucija. — Zadnjie smo po ponoti izpustili županiji Dornberg in Kamnje. — Županija Ajdovščina je poslala peticijo za obrtno-nadaljevalno šolo. — Katere županije so poslale peticije naravnost ministerstvu, nam ni znano.

Furlanska volitev. — Na mesto pokojnega deželnega poslanca Del Torra je odbor županov gradčanskega okraja postavil za kandidata župana v Campolongu g. Vincenzo Michieli-ja.

Imenovanje. — Gosp. Avgust Kaus, računarski podčastnik 74. bramborskega batalliona je bil imenovan namestniškim kancelistom.

Nemški Schulverein je imel v nedeljo v načem Panovcu veliko nemško slavnost, imela je povsem c. kr. lice, kajti glavni reditelji so vsi c. kr. uradniki. In to v Gorici! Znatenje časa!

Vipavska železnica. — Trgovski minister grof Wurmbbrand je odgovoril na interpelacijo naših posancev v zadevi vipavske železnice. Obljubil je, da vlada se bo na jesen resno bavila s tem uprašanjem.

Furlanska železnica se slovesno odvari prihodnjo nedeljo 10. t. m. Slavnostni viak odide iz Tržiča ob 9. uri 40 minut predpoludne ter pride v Červinjan ob 11. uri 8 minut. Slovesni sprejem, gostov se bo vrnil najprej v Tržiču ter se bo ponavjal po vseh postajah do Červinjana, kjer se pripravi gostom slavnosten obed. Slavnosti se udeleži tudi trgovinski minister grof Wurmbrandt, ki bo potem baje gost deželnega glavarja. Drugi dan se izroči proga javnemu prometu v splošno uporabo. To železnico opisovali so kot vir novega blagostanja za Furlanijo. Prihodnost pokaže, v koliko so bile te nade opravite. Gotovo je, da po zvezzi z obmorsko italijansko železnicu bo nova proga Trstu v veliko korist, pa tudi Furlaniji ne v skodo.

Goriško pokopališče. — Poročali smo, da visoka c. kr. vlada je vsled interpelacije visokor. g. Alfreda grofa Coroninija poslala inženirja Tomasija v Gorico, da preisce naše novo pokopališče. Njegovo poročilo je povsem stvarno, kar pa našim veljakom ni po volji, zlasti nekaterim židom. (Kaj to njim, saj oni imajo svoje pokopališče!) Učeraj teden se je o tem vprašanju bayil zdravstveni svet v Trstu; seje sta se udeležila tudi župan Maurovich in dr. Aron Luzzatto iz Gorice, ki sta seveda zagovarjala naše pokopališče. — Ali prepričani smo, da visoka vlada bo verjela g. Tomasiju, ki je prinesel seboj v Gorico zdrave oči in dober nos pa nepričansko hladen razum, da je mogel stvarno

presoditi, kakò pravične so vse naše pritožbe proti „kopalisci za mrtve“ v Žabjem kraju.

Tržne cene. — Kava Santos 158, sandomingo in java 168, portoriko 180, cejlon 185, moke 188. — Sladkor 34 do 35. — Šlanina 52. — Maslo surovo 68, kuhan 84. — Moka št. I. 12:70, II. 11:80, III. 11:—, IV. 10:60, V. 10:30. — Turšica 5:80, bela 5:50, činkvantin 6:20, žitna zmes 5, otrobi debele 4:60, drobne 4. —

Knjigevnost. — V Katoliški tiskarni v Ljubljani je izšel že 11. seštek Wolfovega slovarja, ki prinaša besedno gradivo od ognjevem do oznati. S prihodnjim seštkom bo menda dovršen prvi del tega znamenitega slovarja, kateremu bodo dodana obširniša pojasnila o njegovi uredbi in osnovi. — Ljubljanski knjigovez g. J. Bonač je predril lepe, ukusno izvršene platnice, ki bodo veljale s poštino vred 1 gld. 10 kr..

Razgled po svetu.

Državni zbor je bil neprtiakovano zaključen v soboto. — Delegacijs se snideta v septembru; zdaj to ni bilo mogoče, ker nastala je ministerska kriza na Ogerskem, ki ni še rešena. Delegatorja za Goriško je bil izvoljen grof Alfred Coronini, namestnikom pa Jordan; Kranjsko bo zastopal kanonik Klin; v Istri je žreb določil Laha Bartolija in za namestnika Bizzija.

Levičarji kažejo čedalje bolj svojo nezadovoljnost s trgovinskim ministrom Wurmbandom, ker je nadahnjen s precejšnjem protisemitizmom; on je odločen Nemec, ali kot tak vidi, koliko škode trpi nemšto zaradi židovsiva. Ali ker so levičarji povsem v rokah židov, je umevno, da so nejevoljni na Wurmbanda in bi ga radi spodrinili.

Poljaki in Malorasi. — Poljaki se prizadevajo, da pritegnejo h koaliciji tudi maloruske poslane. Ti so se dolgo časa upirali, a ko je odstopil njih vodja dr. Romančuk, posrečilo se je galiskemu namestniku vendar dognati kompromis. Priznati moramo, da so pogoji tega kompromisa za Maloruse dosti ugodni. Z njim se jim zagotavlja ugodna rešitev dolge vrste nujnih šolskih vprašanj. Dobiti imajo razne ljudske, obrtne in srednje sole ter nekaj vseučiliških stolic: vrh tega dobe dvojezične napise pri vseh uradih, nekatere maloruske šolske nadzornike, skratka, prav izdatne stvari. Zahtevali so tudi pomoč zoper rumunska nasilstva v Bukovini, ki se jim je obljubila, in razdelitev pravoslavne dijeceze bukovinske v rumunsko in malorusko. Tudi to se jim je obljubilo, a do izpolnitve te zahteve je še dolga in trnjeva pot. Za sedaj so se maloruski poslanci zadovoljili s temi obljubami in ostanejo v koaliciji.

Celjska gimnazija je se vedno povod raznim nemškim društvom, da ropotajo proti Slovencem. Minister je bil obljubil slovenske paralelike na tej gimnaziji in to je Nemci močno razdražilo, kakor da bi se njim s tem zgodila kakšna nesreča, ako bi bili slovenski učenci poučevani v slovenskem jeziku.

V Pragi je čedalje večji razpor med mestnim zastopom in vladnimi krogi, zaradi napravljanja samó čeških uličnih napisov. — Ker je upravno sodišče razveljavilo vladino prepoved, delajo pa na druge načine ovire. Takó je redarsko ravnateljstvo poslalo mestnemu zastopu dopis, da si mora pridobiti dovoljenje hišnih lastnikov, ako hoče napisi napraviti. Pedžupan Podlipny je na to odgovoril, da redarstvo se v te reči nima, nič mešati. Pravijo, da vlada namerava razpustiti mestni zastop. Kaj si bo potem ne boljšem?

Kriza na Ogerskem. — Ker se presv. cesar ni hotel udati predlogom ministerskega predsednika Weckerla, da bi se takó zagotovil civilni zakon tudi v magnatski zbornici, podal je **ostavko** v imenu celega ministerstva. Cesar je **ostavko sprejel** in ob enem naročil hrvaškemu banu, grofu Khuenu, naj skuša sestaviti novo ministerstvo. Ta je hitro šel v Pešto in stopil v dogovor z raznimi prvki liberalne stranke; ali ti so se izrekli solidarni z odstopivšim ministerstvom in niso hoteli pristali v nikake prigovore banove. V ponedeljek je došel v Pešto sam presv. cesar, da bo navzoč, dokler se kriza ne reši. — Ban Khuen baje ne more izvršiti poverjene naloge; zato jo je cesar izročil zopet Weckerlu, ki pa hoče obdržati vse minstre na dosedanjih mestih, cesar pa zopet presv. cesar ne mara. Ko sklepamo list, ni še nje gotovega znano.

— **Na Hrvaskem** je bila v torek volitev enega poslanca za sabor v mestu Koprivnica. Ta mandat je imel doslej neki vladni kmetovec, a v torek je bil soglasno izvoljen kandidat stranke prava. Živio!

Obsojeni Rumunec v Kološu vzbujajo sojalje cele Evrope; vsi znamenitejši listi prav ostro pišejo proti Madžarom. — Vlada je dala vse Rumunce pod nadzorstvo, da bi ne mogli uteči iz dežele, ko višje sodišče — brez dvoma! — potrdi obsodbo. Taka je pravica v sredi Evrope!

V Italiji imajo tudi ministerstvo krizo. Vsi ministri so podali Crispiju svoje mandate na razpolago.

V Bolgariji so zopet nastopili naravnji odnosa; nova vlada je že prevzela vlogo, bivši krvolok Stambulov je pa napovedal boj. Dva njegova lista „Svoboda“ in „Plovdiv“ sta že začela udribati po novi vladi. — Knezu prihajajo od vseh strani kneževine zahvalne brzjavke in deputacije, da je odstranil krvoloka in naredil mir in red v državi. — Rusija se obnaša nasproti tem premembam prav hladnokrvno.

Ruski car je imenoval dosedanjega agenta o Vatikanu, Izvolskega, veleposlaničnega. S tem je Rusija stopila v oticjalno zvezo s Sv. Stolico.

Bismarck je baje jako nevarno zbolel.

Ameriške homatije. — V tistih južnoameriških državah, katere je neki duhoviti državnik imenoval interesantne, ni nikdar miru. Komaj je ponehala revolucija v Braziliji in v Argentiniji, nastala je v dveh drugih državah. V Peru se je začela od zgoraj. Predsednik republike je umrl in general je pulijo za nasledstvo, dozdaj le še z besedo: do boja še ni prišlo. V republiki San Salvador je bilo že več krvavih bitk mej vladno in ustvaško. Najnovejše, pa zato še ne verodostojne vesti pravijo, da so ustasi zmagali na celi liniji in da je predsednik republike iz dežele zbežal. No, derarja gotovo ni pozabil soboj vzeti.

Gospodarske novice.

Razširjanje kuge v goben in na parkljih. — O tej bolezni, ki je v naših krajih že navadna, čitamo v „Kmetovalcu“ sledeči sestavek:

Bolezen se prenese od bolnih živalij na zdrave ali neposredno po živalih samih, ali posredno na razne druge načine.

Takó se na pr. bolezen zanese po goveji živini, po ovcah, kozah, posebno pa po prasičih, ki so na semnjih prišli z okuženo živino v dotiko. Isto tako se kužna bolezen zanese tudi po poslih, ki imajo opraviti v okuženih hlevih, ali pa tudi po živinskih trgovcih in mesarjih, ki hodijo od vasi do vasi, od hleva do hleva. Ako se okužena živila (posebno pa prasiči) goni po cestah, posebno pa skozi vasi, potem pride načeljiva snov, ki se nahaja v mehurčkih okoli parkljev, na tla in tako se na ta način lahko okužijo vse živali, ki hodijo pozneje po isti cesti, oziroma po istih tleh.

Še veliko nevarnejše je pa, ako se napaja takó okužena čeda v javnih napajališčih, kajti zgodi se potem navadno, da obole vse živali, ki se kasneje napajajo v istem napajališču. Na ta način se zgodi, da obole na tisti kužni bolezni hipoma in neprizakovano mnogo, če ne vse živali v istem kraju.

Kuga v goben in na parkljih se pa zanese tudi s tem, da kmetovalci iz okuženih krajev obiskujejo hlevy v neokuženih krajih. Potem z izpostavljanjem hlevske in vozne oprave, z nakupovanjem krme in klate iz okuženih gospodarskih poslopij, s tem, da se spravljajo okužena živila v gostilniške hlevy in v hlevy pri mlinih. In potem se sploh prenaša bolezen po vseh ljudeh, ki imajo opraviti z domačo živilo v okuženih krajih.

Ce tudi se večkrat ne da dokazati, od kod in kako se je zanesla kuga, gotovo pa je vedno, da je obolela živila na eden ali na drug način prisla v dotiko z okužno snovjo (s kužnino.)

Krmiljenje z zeleno deteljo. — Prav rado se dogaja, da se tedaj, kadar je dosti sveže detelje, katere živila tako rada je, mnogo te dragocene krmne potrati, ker se je živili često več poklada, nego je more pojesti.

Z deteljo pa moramo že zato o pravem času varčno ravnati, ker nam je po zimi, ko živilo krmimo večinoma s senom, nekako krepilno krmilo, katere bi morali kupovati, ako bi ne imeli detelje. Štedimo torej tedaj, kadar je čas. Štedimo pa z deteljo, če je živili ne pokladamo preveč, t. j. ne toliko, kolikor bi je hotela pojesti, marveč, kolikor je treba za pravo razmerje redilnih sprijiv.

Najlaže se pa potrati pride v okom, ako med zeleno deteljo pomešamo nekoliko slame ter oboje skupaj zrežemo. Na ta način bole živila primorana jesti tudi slamo, cesar bi sicer ne storila. Ob enem se tako mešana rezanica tudi zategadelj priporoča, ker je živila, kateri se zelena detelja poklada v tej obniki, nikdar ne raztrese in potepeta toliko, kolikor tedaj, če ima celo in samo deteljo pred seboj. Pokladanje detelje v manjši množini na mleko prav nič slabu ne uplija.

Kako posejano polje ubraniti vrani. Krokarji in vrane so sicer koristne ptice, a na posejanem polju napravijo vendarle večkrat prav mnogo škode, ker izbrskajo seme iz zemlje, je pojedo in tako setev že v kali uničijo. Da se torej ti „nebodijih treba“ odpodè od posejanega polja, priporočajo nekateri kot sigurno sredstvo to le: Postrelji nekoliko teh ptic, položi jih potem z razprostrlimi perutnicami na posejano polje, in nobena vrana si ne bo upala več nanje. Prilete nanareč, hoteče si poiskati živeža na posejanem polju, ali koj ko ugledajo na tleh razprostrta trupla ubitih ptic, odleti s silnim krikom ter ostanejo nekoliko časa kriče po drevju sosednega

polja, potem se pa zopet oddaljijo in se na dočično polje nikdar več ne vrnejo.

Kruh obvarovati, da ne plesni. — Hlebi naj se kaj po peki denejo v žakelj, v katerem je se nekaj noke, in sicer tako, da hleb leži na hlebu z gornjo skorjo. Žakelj naj se potem zaveže in obesi v zračen hram. Tako spravljeni kruh ostane 4 do 6 tednov svež in prav nič ne plesni. Predno se hleb načne, osnazi naj se s čisto štetjo in položi čez noč v klet, da postane zopet mehuk.

Izdajatelj in urednik A. Gabršček.
Tiskar Goriska Tiskarna A. Gabršček.

I. Cej gostilničar v Žabovski ulici 4, v toči naravnog blisko vina.

Andrej Jakil. tovarnar usnja v Rupi, ima svojo prodajalnico v Goriči na levem voglu s Kornja v Gospodarski ulici. Usnje in podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebštine za čevljanje.

Franec Bensa v Žabovski ulici 4, v Goriči prodaja vsakovrstne usnje, podplate, kopila, sploh vsa orodja in potrebštine za čevljanje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se skupaj s priporoča za obolen obrok.

Franjo Jakil

tovarna kož v Rupi p. Miren in zalogu usnja v Goriči Račelj st. 9,

Novine Franec.

mizarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Goriči st. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Ivan Drufa

na Žaganku, ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebštine za čevljanje. Prodaja na drobnem in na debelu.

Anton Koren

trgovec v Gospodarski ulici, prodaja razno živilarsko, potrebščino in stekleno blago, reže in vklada kipa v koka, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Ivan Reja

krtnar „Ala Columbia“ za veliko vojašnico na desnem rogu v ulici Morrelli, tudi domaća vina in ima domaću kuhinjo. Čene prav zmerne.

Peter Birsa

gostilničar pri veliki cerkvi Goste Garaverga st. 4, se priporoča skupnosti izberna domaća vina, velno dobra sveže pivo, domaća kuhinja, postrežbo točna.

Anton Oblič

čevljar v Semenski ulici st. 4, se priporoča Slovencev v mestu in okolici za blagohotna narodila.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moke, soli in otrokij.

Ivan Pečenko

veletržec z vino na debelu v Vrtni ulici st. 8, (poleg ljudskega arha na desni) prodaja nad 36 litrov po najnižih cenah prstna bela in črna vina, in sicer: vrapčka, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ivan Dekleva

veletržec z vino v Goriči ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstne domaća vina bela in črna istrijska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici. Prodaja na debelu.

Anton Fon

v Semenski ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter postilnico. Točni vedno dobra in naravna vina.

Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Sloginih“ učnih zavodih.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Goriči, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblek. Dalje: srajce, spodnje hlače, zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnice, sablje z vso opravo, zlate in sreberne zvezde skratka: vse, kar je potreben za gospodo vsakega stanu. Obleke po narocilih izdeluje točno in po nizki ceni.